

Stanislav Košč

PRIPRAVME CESTU

Adventné zamyslenia pre dospelých

Druhé, mierne upravené elektronické vydanie

Prosím pri každom stiahnutí tohto textu
uhradiť 60 Sk na účet č. 3320238302/3100

PREDHOVOR PO 10 ROKOCH

Malá knižka „do vrečka“ s podnetmi na adventné zamyslenia vznikla niekedy v roku 1992-1993 vo forme listov jednej mojej milej mladej známej, ktorá prejavila záujem o prehĺbenie svojej adventnej prípravy. Ja som v tom čase mal to šťastie študovať teológiu v Ríme, bol som „nasiaknutý“ atmosférou Večného mesta a myšlienka aj mne bola veľmi blízka, preto som sa podujal prichystať čosi, myšlienku na dve minúty na každé ráno onoho adventného obdobia...

Listy sa zapáčili, niektoré myšlienky oslovili čitateľku viac, iné zas menej (samozrejme), a keď sa o rok neskôr dostali do rúk ďalším mojím blízkym, povzbudili ma ich reakcie k tomu, aby som zamyslenia dopracoval a dal do tlače.

Istý čas to trvalo, ani vydavateľstvá sa do podobného „riskantného“ podujatia nehrnuli, napokon sa toho ujalo vydavateľstvo Serafin v Bratislave a knižka vyšla na jeseň 1996 (ISBN 80-85310-64-3).

Vraj mala úspech. Náklad bol 4 tisíc výtlačkov, dotlače sa už nerobili, len viem, že už dávno je vypredaná a hoci viacerí známi sa ma na ňu pýtajú, viem len, že vydavateľstvo s ňou už nemá žiadne plány. Preto som sa rozhodol *po desiatich rokoch* sa na ňu opäť pozrieť (aj ako svoju vlastnú pred-prípravu na tohtoročný advent) a ponúknuť ju prípadným záujemcom v elektronickej podobe, len s celkom malými úpravami oproti pôvodnému textu.

Prajem si len, aby sa každému čitateľovi stala užitočnou pomôckou prehĺbiť veľkosť adventnej doby, a najmä čistým a dobre „vymasteným“ kanálom pre Božiu milosť.

S. K., Ružomberok, november/december 2006

SLOVO NA ÚVOD

Od malička mám rád *adventné obdobie*. Ako malý chlapec som si zvykol chodievat' miništrovať na ranné „roráty“ a to každodenné vstávanie do prítmnia chladného rána malo v sebe čosi príťažlivé, nad čím som sa vtedy nezamýšľal, ale čo ma akosi podvedome nútilo vstať z teplej postele a nevynechať ani jeden deň...

Advent vtedy pre mňa nebol ešte poznačený predvianočným zhonom v práci, v obchodoch, a tak som ho prežíval – ako každé dieťa – v radostnom očakávaní blížiacich sa Vianoc.

Tej zvláštnej atmosfére iste napomáhal aj fakt, že adventné obdobie bolo časom, keď sme sa celá rodina schádzali pri spoločnej večernej rodinnej modlitbe.

Aj keď som sa pred časom osamostatnil, ostal mi akýsi zvláštny vzťah k tomuto obdobiu. Preto – aj vďaka výnimočným možnostiam, ktoré som mal – začal som sa viac zaoberať teológiou adventu a hĺbka myšlienok, ktoré som v tejto súvislosti nachádzal, bola pre mňa veľkým obohatením.

Rád by som sa teda podelil o niečo z tohto bohatstva. Pokúsil som sa vytvoriť akúsi *adventnú duchovnú prípravu*, ktorá je určená mojim bratom a sestrám, brániacim sa myšlienke, že by advent mal znamenať len zhon, nervozitu, napätie, „nestíhanie“ a Vianoce len vrchol tohto „blázinca“, ako nám to každoročne ordinuje konzumistická kultúra okolo nás.

Jednotlivé myšlienky sledujú adventné obdobie a sú rozdelené do krátkych zamyslení na každý deň. Ako sa čitateľ rozhodne používať ich, to ponechávam, samozrejme, naňho. Pre mňa bude najväčším zadosťučinením, ak vďaka tejto skromnej knižke nájdem trochu viac svetla v očiach niektorého zo svojich bratov či sestier pri vianočnej polnočnej svätej omši.

Všetko ostatné nech je na slávu Božiu.

Poznámka.

Na niektorý deň tretieho adventného týždňa pripadá 17. december, keď už liturgia začína bezprostrednú prípravu na Vianoce. Preto nech si čitateľ vyberie, či bude sledovať ďalej zamyslenia z tretieho týždňa až do konca a potom prejde na zamyslenia podľa kalendára, alebo prejde na ne hneď od 17. decembra.

Prvá adventná nedeľa

Slovo „advent“ znamená „príchod“. Naša liturgia nás pozýva prežiť adventné obdobie v znamení prípravy na tri druhy Kristovho príchodu.

Tento týždeň sa môžeme zamerať na ten najdôležitejší z nich: advent ako stav očakávania *Kristovho druhého príchodu*. V tomto zmysle by každoročne sa opakujúce adventné obdobie malo byť pre nás ako „dolievanie oleja do lúč“ (porov. *Mt 25,1-13*), akoby „znovunabíjanie batérií“, skrátka ako úsilie *obnoviť sa* (v stave očakávania, ako ho predstavoval Izaiáš alebo Ján Krstiteľ) a znovu „vyrovnať chodníky“ (*Iz 40,3*). Prípadne, podľa iného novozákonného obrazu, obnoviť sa v *bdelosti* služobníkov, ktorí majú stále „bedrá opásané a lampy zažaté“ (*Lk 12,35*).

Keď sa nám už „oči zatvárajú“, Boh nám ponúka advent ako taký duchovný „životabudič“...

Súhrnne povedané, advent nás má priviesť k príprave na smrť. Smutné myšlienky? Prečo? Nedajme sa pomýliť a zviest myšlienkami neveriacich, ktorí pozerajú na život jedine ako na život tela a platí o nich to, čo hovoril Pán Ježiš: „Blázon!“ (*Lk 12,20*). Veď pre nás smrť je stretnutím s Kristom, završením všetkých našich očakávaní! Čnosť nádeje nám hovorí, že napriek všetkým našim slabostiam a nevernostiam, ak v dobrom vytrváme do konca, bude to stretnutie také úžasné, aké si nevieme ani predstaviť. „Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?“ (*Jn 14,2*)

Podme načerpať silu do tohto adventu. „Pôjdeme do domu Pánovho“ – to je radostná správa, ktorá je akoby refrénom typického adventného žalmu. *Podme do domu Pánovho* prosiť o pomoc, aby sme boli pripravení, keď *pôjdeme do domu Pánovho* – toho definitívneho.

Čo teda robiť dnes?

Venujme tento deň väčšmi než inokedy *modlitbe*. Prosme Pána, aby nám dal pocítiť túžbu po našom večnom domove, prosme ho o milosti („olej“) pre toto adventné obdobie. Nebude to sebecko, myslieť dnes predovšetkým na seba – na vlastné posvätenie. Veď čím budem *ja* svätejší, tým budem osožnejší pre všetkých svojich blížnych. Takže dnes budeme prosiť za seba...

Pondelok prvého týždňa

Keď sa zamyslíme nad priebehom liturgického roka, bez ťažkostí postrehneme jeho cyklický charakter: advent – Vianoce – medziobdobie – pôst – VEĽKÁ NOC – predĺženie veskonočného tajomstva v období „cez rok“ až po sviatok Krista Kráľa – advent – Vianoce atď.

Veľká Noc je v tomto cykle akoby „výbuchom“, ktorý spôsobuje, že z toho zdanlivého *kruhu* (kde všetko je akoby na tej istej úrovni a neustále sa len opakuje) sa stáva *špirála* (nepretržité stúpanie). Kam stúpa liturgický rok, kam smeruje tento cyklus? Je vyjadrením napredovania Cirkvi od Turíc, kedy vznikla, až po jej definitívne završenie, a tým je Kristov druhý slávny príchod na konci dejín.

Dalo by sa to do určitej miery prirovnať aj k niečomu, čo je najmä motoristom dôverne známe: k štvortaktnému motoru. Veľmi jednoducho povedané, štvortaktný motor funguje tak, že najprv sa nasaje pohonná hmota, potom sa iskrou vznieti a tento výbuch sa preniesie do piestov. Tie sa stlačia a ich následný výbuch sa prenáša na pohyb kolies. Nuž ten prvý výbuch môže byť symbolom Vianoc a ten druhý, veľký, hybný – symbolom Veľkej Noci. Potom advent je práve ono *nasávanie pohonnej hmoty*...

Advent teda vytvára nový závit na tejto špirále, je začiatkom nového cyklu, bližšieho ku Kristovmu príchodu a nás, vďaka plodom Veľkej Noci, dvíha o úroveň vyššie.

Keď sme sa narodili, Cirkev bola práve v určitom období daného liturgického roka (konkrétne v mojom prípade práve začínal pôst). Krstom sme boli zapojení do tohto veľkého špirálovitého pohybu, v ktorom Cirkev napreduje a zapája doňho postupne všetky svoje deti, ktoré jej Boh v priebehu dejín zveruje.

Mohli by sme sa teda dnes pozastaviť nad týmto svojim *miestom v dejinách* Cirkvi. Každý z nás, tým, že každoročne napreduje, posilňovaný veľkonočnými plodmi, „dvíha“ svojim azda nepatrným, ale predsa významným zlomkom celú Cirkev.

Je tu advent, ideme sa zdvihnúť o „úroveň“ vyššie. Naša svätosť pochádza z Cirkvi, vyjadruje Cirkev a obohacuje Cirkev. Cirkev teda potrebuje posvätenie každého z nás.

V evanjeliu na sviatok sv. Andreja (*Mt 4,18-22*) je pozoruhodné, akým spôsobom Ježiš povoláva svojich apoštolov. Je to najdôležitejší okamih ich života, a pritom sa môže zdať, že to evanjelista opisuje len tak ledabolo, akoby ich Ježiš volal na futbal. V skutočnosti evanjelista si dobre uvedomuje, že tu niet čo vysvetľovať.

Prečo si Kristus vyvolil práve týchto ľudí a čo sa pri tom odohrávalo v ich vnútri, to vie len On sám.

A takto si *volí* každého z nás. Každého na niečo. Ale všetkých do tohto spoločného pochodu Cirkvi v dejinách.

Dnes by azda bolo vhodné pousilovať sa o *obnovenie sa vo vedomí svojho povolania*. Na čo konkrétne si ma Boh vyvolil? Aké je moje miesto v Cirkvi? Otázka konkrétneho životného povolania je tu len jedna stránka veci. Dôležitejšie je pýtať sa: som v Cirkvi „ťahúňom“ alebo – odpusťte novotvar – „vlečúňom“...?

Poprosme dnes o to, aby sme dokázali v tomto advente urobiť onen „závit špirály“ aj celkom osobne, vytiahnuť sa, svoj duchovný život, vzťah k Bohu i blížnym na vyššiu úroveň než v uplynulom roku.

Ako na to? Pomôckou môže byť vrátenie sa k tohtoročnej Veľkej Noci – veď práve ona je ten „výbuch“, ktorý dáva energiu tomuto roku. Takže vráťme sa v spomienkach a modlitbách k nej a pouvažujme, čo sa dá z jej duchovného prameňa načerpať.

Utorok prvého týždňa

Pripravujeme sa na Kristov príchod, na *stretnutie* s ním. Tento týždeň zameriavame svoju pozornosť na to stretnutie konečné, *definitívne*. Ide o rozhodujúcu chvíľu nášho života. Logicky vzaté, všetko by jej malo byť podriadené, lebo všetko smeruje k nej...

Nie je to ľahká úloha. Mnísi z rehole cisterciánov sa pri stretnutí zdravia slovami: „Memento mori“ (pamätaj na smrť). Ako *pozdrav* sa to môže zdať vskutku čudné – nejdú pri ňom zimomriavky po chrbte? Ak sa však nad ním zamyslíme, je to vlastne *pozdrav-prianie*, ktoré sa týka toho najdôležitejšieho, a preto hovorí oveľa viac než „Dobrý deň“ či „Maj sa dobre!“. Je to prianie, a zároveň *výzva na bdelosť*.

A o to nám práve teraz ide: využiť toto adventné obdobie na obnovenie sa v bdelosti. Svätý Otec Ján Pavol II. to vysvetľoval veľmi stručne a veľmi výstižne na jednom zo svojich stretnutí s mládežou: „Prvým významom slova *bdiť* je byť svedomitým človekom, teda žiť podľa svojho svedomia.“

Skutočne, toto je súhrnný význam evanjeliových textov, ktoré vyzývajú na bdelosť: „Majte bedrá opásané“ (v kontexte *Lk 12,35-48*) znamená buďte pripravení na prácu. Na akú prácu? To nie je teraz dôležité. Prácu bude rozdeľovať Pán: obsluhovanie, poslanie, či účtovanie. V mentálnej rovine to znamená nebyť „v pyžame“ ako niekto, kto už nikoho nečaká, ale pomaly ... zaspáva. Kresťan nesmie byť ospalý – náš krst nám to priam zakazuje! Naopak, ako hovorí ďalej Ježiš, treba mať „lampy zažaté“, teda svietiť – aby každý videl, že som hore, teda že nespím, že zjavne niekoho čakám. V tomto zmysle je dobré spomenúť si aj na iné Kristove slová: „Ste svetlom sveta“ (*Mt 5,14*) a na súvis, v akom ich vyslovuje...

Pokúsme sa dnes zamyslieť nad týmito obrazmi a pouvažovať o tom, *aké* by malo byť, čoho by sa malo týkať to naše *bdenie*: hlavne bdenie nad vlastným svedomím. Zvlášť *tu* je nebezpečenstvo určitého „učičíkania“, čiže uspania veľmi vážne, a preto Svätý Otec kladie práve tento význam slova „*bdiť*“ na prvé miesto.

Streda prvého týždňa

Druhá charakteristika, ktorú Ján Pavol II. použil na vysvetlenie slova „bdieť“, je *láska k blíznym*.

Bdiem, teda *viem o tebe*, bdiem *s Tebou* a bdiem *nad tebou*.

Mať na mysli tento aspekt bdenia ako očakávania Pána je veľmi dôležité na to, aby sme sa vyhli pokušeniu, že by Pán od nás chcel sedieť nečinne so založenými rukami a čakať, kým príde. Zdá sa, že platí skôr opak: *Kto si sadne, zaspí*. Podobnosť o talentoch (Mt 25,14-30) je v tejto veci dostatočne výrečné.

Čo sú to tie „talenty“ v našom živote? Iste sa tým nemyslí len umelecké, jazykové či iné nadanie, ako tento výraz používame v slovenčine. V reči Nového zákona znamená všetky *dary Božej lásky*, ktoré v živote dostávame. Lásku, ktorú sme dostali, nesmieme „zakopať“, uzavrieť ju v svojom vnútri, čiže len ju prijímať a naplňať ňou seba samého. Naopak, máme ju „dať peňazomencom“, rozmnožiť ju tým, že ju dáme do obehu, že ju budeme okolo seba rozdávať. Len tak bude možné, keď príde Pán, odovzdať mu ju „aj s úrokom“ – čiže *zúročenú* o to, čo láska vo svojom obehu nabrala na seba...

Ako na to? Práve toto nám ukazuje Svätý Otec v druhej charakteristike slova „bdieť“ – bdieť s... Bdelosť je teda vlastne pozornosťou voči iným – vidieť svojho blížneho (neprejsť okolo neho nevšímavo), zaujímať sa, čím žije, čo ho rozveseľuje aj trápi, skrátka, *byť citlivý* voči potrebám svojich bratov a sestier.

Ďalej to znamená doslova byť *pri* nich, mať pre nich čas (nedajme sa oklamať pocitom, že nás nepotrebujú), a hlavne dať im pocítiť svoju lásku. Nie je to ľahké! Často treba preklenúť bariéry vybudované rokmi nevšímavosti a nezáujmu, teda svojej či ich nevšímavosti a nezáujmu, plynúcej z onej „ospalosti“. Teraz však chceme bdieť a podľa toho i konať!

A ešte to znamená bdieť *nad* nimi, teda *chrániť ich* pred zlým (do tej miery, ako je nám to umožnené). Voči niektorým svojim blíznym to máme dokonca ako prvoradú povinnosť (napr. voči svojim deťom), ale týka sa nás to aj v širšom meradle – v manželstve, v rodine, v susedských vzťahoch, v škole či v zamestnaní. V každodennom živote toto bdenie nad našimi blíznymi znamená najmä modlitbu za nich, ale neraz sa ponúkajú (a teda i žiadajú) aj celkom konkrétne skutky: povedať vhodné slovo vo vhodnom momente, alebo naopak, nechať si pre seba nevhodné slovo v nevhodnom momente, urobiť niečo celkom „rukolapné“ na ochranu blízných pred zlým, alebo neurobiť niečo, čo by na nich mohlo

toto zlo priviesť. A sem patrí – nezabudnime ani na to – aj činnosť v prospech dobra spoločnosti, či už sprostredkovaná (voľby, šírenie verejnej mienky a pod.), alebo bezprostredná (konkrétne osobná angažovanosť). Aj toto všetko je prejavom bdelého očakávania Pána a prípravy ciest na jeho príchod.

Zamerajme dnes svoje myšlienky na to, ako by sme sa mohli obnoviť počas tohto adventu práve v onom bdení s... a bdení nad..., a to vo svojich celkom konkrétnych vzťahoch. Je to naozaj súčasť *našej* prípravy na Pánov príchod.

Štvrtok prvého týždňa

Len bdely človek začuje a porozumie hlasu volajúceho na púšti: *Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!* (Iz 40,3; Mt 3,3).

Práve dnes by sme sa mohli pustiť do tejto práce: vyhrnieme si rukávy a ideme „vyrovnávať chodníky“.

Už v predošlých dňoch sme sa usilovali „opásat si bedrá“ a vziať „lampy do rúk“, čiže nebyť ospalí a bdieť v očakávaní, čo od nás bude chcieť Pán, keď príde. Ešte mu však treba pripraviť cestu. Ako? Pozrime sa do Písma: „Každá dolina nech sa vyplní a každý kopec zníži. Čo je krivé, bude priame, a čo hrboľaté, bude cestou hladkou“ (Iz 40,3-5). Požiadavky – aj keď obrazne vyjadrené – sú jasné, projekt stanovený. Poďme sa teda najprv pozrieť, ako vyzerá *terén*, aby sme vedeli, čo treba urobiť...

Toto je prvý krok.

Ako vyzerajú *moje cesty*? A čo vlastne máme na mysli, keď hovoríme o „cestách“? Slovo „cesta“ v širšom zmysle znamená spôsob, ako sa dostať z jedného miesta na druhé. My máme pripravovať *cestu Pánovi* – sú to teda spôsoby, akými sa môže dostať On k nám a my k nemu. Ide konkrétne o štyri cesty:

- od Pána ku mne (otvorenosť srdca),
- odo mňa k Pánovi (modlitba a duchovný život),
- od Pána k mojim bratom a sestram (evanjelizácia),
- od mojich bratov a sestier k Pánovi (pokresťančovanie prostredia).

Toto sú tie „chodníky“, ktoré treba „vyrovnať“!

Čo však znamená „vyrovnať“? Zamyslime sa nad týmto obrazom, ktorý sme citovali zo Svätého Písma. Ako sa vyrovnáva chodník? Treba odstrániť to, čo zavadzia, zametať, prípadne stavať mosty, podoprieť zosunutú zeminu, vyasfaltovať... Čo by tieto pojmy mohli znamenať v mojom živote a v súvislosti s uvedenými štyrmi „cestami“? To by mohol byť prvý námet na dnešné rozjímanie: čo bráni Pánovi na ceste?

A druhý námet, resp. druhý krok, ktorý by mal nasledovať, je ten „akčný“: *ako na to?* Teda, ako sme povedali, obzrieme si stav chodníkov, aby sme vedeli, čo treba urobiť, ale tiež aby sme mohli dobre vybrať *nástroje*. Aj tu môžeme uvažovať najprv obrazne: niekde možno bude stačiť metla na zametanie listov či prachu, inde sa azda bude možné už len pohrať s ozdobami – sadiť kvety popri ceste a pod. Inde však azda treba i vážnejšie zásahy: možno

i buldozér či žeriav bude treba použiť... (Nechajme na seba chvíľu pôsobiť tento bohatý obraz. Všimnime si, že do takých vážnych cestárskych prác sa nik nepustí sám, vždy je to partia cestárov, čo pracuje s takýmito mechanizmami. Aj v duchovnom živote platí, že ak treba robiť takéto úpravy na „ceste“, nevystačíme si sami, ale treba sa odhodlať k spolupráci. S kým? V čom? Ako? Čo v tejto práci môžem ponúknuť ja do spoločného diela?)

Dnes by sme teda mohli zistiť, v akom stave sú tieto štyri *naše* cesty, čo na nich treba konkrétne vykonať, akými nástrojmi a – spustiť sa do práce. Nebude to hneď hotové. Ale kto to kedy videl, že by poriadnu a kvalitnú cestu postavili za jeden-dva dni?

Piatok prvého týždňa

Tento deň býva zväčša *prvý piatok* mesiaca decembra.

Táto okolnosť nás priam vyzýva zamerať dnešné rozjímanie na *dôvod*, pre ktorý toto všetko robíme. Prečo pripravujeme cestu, bdieme, očakávame atď.?

Jediný dôvod, ktorý dokáže byť dostatočne presvedčivý, je ten, že to robíme z *lásky* a *pre lásku*, alebo presnejšie: robíme to, pretože tým *odpovedáme na lásku, ktorú sme dostali*.

Človek je schopný dokázať všeličo, a to s rôznymi úmyslami. Avšak niektoré veci dokáže jedine z lásky. Ba dá sa povedať ešte viac: sú niektoré veci, ktoré človek dokáže jedine vtedy, ak je milovaný... Čo také? Zmeniť svoj život.

Nad touto skutočnosťou sa môžeme dnes zamyslieť. Nemalo by význam (a asi ani nádej na úspech) namáhať sa, keby tu nebola láska, ktorá je „za tým“ i „pred tým“ – keby sme neboli milovaní a všetku tu námahu nepodstupovali ako odpoveď svojej lásky na lásku Božiu.

Pripravujeme cestu pre Pána, ktorého milujeme.

Pripravujeme cestu pre Pána, pretože ho milujeme.

Pripravujeme cestu pre Pána, aby sme mu prejavili, že ho milujeme.

A hlavne: Pripravujeme cestu pre Pána, pretože On nás miloval a dal nám milosť, aby sme ho spoznali. A stále nás miluje a dáva nám silu milovať ho.

A ešte je tu druhá vec, nad ktorou sa môžeme dnes zamyslieť: dynamizmus, ktorý si *vyžaduje* táto láska. Pracujeme úmerne dôležitosti práce, ktorú konáme. Ak však pracujem pre lásku, z lásky a v láske, potom táto okolnosť ma musí dohnať k výkonom, akých nie je schopný nik iný (kto pracuje z iných dôvodov), pretože láska vždy bola a vždy bude tým najmocnejším dôvodom zo všetkých!

Keď to zhrnieme:

1) Žijeme určitým spôsobom ako kresťania nie preto, aby sme boli výnimoční, aby sme sa niekomu zapáčili, alebo naopak zo strachu pred niekým, ba ani nie preto, že by sme nemali inú možnosť, ale jedine preto, že sme uverili v Božiu lásku k nám a my cítime, že jedinou priliehavou odpoveďou na túto lásku je milovať ho vždy, všade a vo všetkom.

2) Milujeme Boha a toto nás ženie k tomu, aby sme žili určitým spôsobom – tak ako to On žiada, podľa jeho prikázaní, predovšetkým prikázania lásky, a to v čo najplnšej miere.

Pokúsme sa dnes „prešpikovať“ svoj život týmito dvoma smermi. „Ihlou“, ktorá nás povedie, nech nám je Božské Srdce Ježišovo, teda stelesnenie totálnej a pritom takej osobnej lásky.

Výsledkom bude poznanie svojich skutočných motívov a svojho dynamizmu v očakávaní Pána.

Sobota prvého týždňa

V nedeľu sme spomínali, že základným cieľom adventu je *pripraviť sa na smrť*.

V jednej piesni sa spievajú tieto slová:

„... žiť ako keby každý deň bol posledný,
potom nech veže padajú,

nás to stretnutie nestraší...“ (porov. Lk 13,4)

Dnes sa skúsme zamyslieť práve nad touto myšlienkou: advent to je *radostné očakávanie* milujúceho dieťaťa na svojho Otca-Boha, resp. milujúcej nevesty-Cirkvi na svojho Ženícha-Krista.

Nesprávne názory a skreslené vyučovanie náboženstva v minulosti priniesli veľa zla do tejto problematiky. Toho sa zachytila ateistická kultúra, ktorá v duchu materialistického pohľadu na život do nás naočkovala najprv strach pred smrťou, potom túžbu (často i nezriadenú) „užiť“ si čo najviac tento pozemský život, ignorujúc realitu smrti, a nakoniec dokonca akýsi nepísaný všeobecný „zákaz“ myslieť na smrť a hovoriť o nej.

Nesmieme sa tomuto *jedu* poddať. Viera a láska v nás musia vytvoriť protilátky, ktoré sa prejavia v žitej nádeji, teda v odmietnutí tejto mentality. (Pravdu povediac, v opačnom prípade *načo* je nám naše náboženstvo?)

Kresťanská viera nám hovorí, že krstom sme boli akoby „zaštepení“ do Krista, čo pre nás znamená *uvedenie* do večného života. A tento večný život prežívame v prvej fáze tu na zemi, kde máme prejaviť svoju lásku k Bohu a k ľuďom, a tak prispieť k rozšíreniu Božieho kráľovstva na zemi. (Prvoradou úlohou nášho života je teda pomáhať iným k spáse...) A po skončení tejto prvej fázy bude nasledovať druhá, definitívna, ktorá bude vyústením do večnosti toho, *čím* naša duša žije teraz v tele.

Boh vie, že naša telesná stránka a dedičný hriech sú pre nás zdrojom slabosti a každodenného zápasu medzi dobrom a zlom. Preto nám dáva rôzne „pomôcky“, aby sme v týchto bojoch obstáli a po prípadných pádoch dokázali vstať a ísť ďalej. V tejto perspektíve smrť nemá prečo byť nejakým „strašiakom“. Je to dôležitý medzník, spojený väčšinou s poslednou skúškou bolesti (aj zlato sa čistí ohňom...), ale zároveň a predovšetkým je to *brána*, za ktorou nás, svoje milované deti, čaká nebeský Otec a za ktorou nás, naše milované nevesty, čaká nebeský Ženich, aby si nás vo večnej Láске (Duchu Svätom) privinuli navždy k sebe!

Ak tam prideme s *láskou* v srdci, všetky naše nevernosti, hriechy a zlo budú tou láskou spálené (to je očistec), a naopak,

všetko naše dobro vyjde najavo v úžasnom *pocite vďaky za lásku*. Pripravovať sa na takéto vyvrcholenie života – to je predsa radosť, či nie?

Završíme tento prvý týždeň obnovením sa v radosť. Dajem práve *túto* náplň nášmu očakávaniu Pána. (Nik predsa nemá toľko objektívnych dôvodov na radosť ako kresťan!) Potrebujeme ju my sami a i svet ju od nás veľmi potrebuje. Buďme ozajstní kresťania – radujme sa, *Pán je blízko*.

Druhá adventná nedeľa

Tento druhý týždeň by sme mohli sústrediť svoju pozornosť na druhý význam slova „advent“ – „príchod“: historický príchod Ježiša Krista, Syna Božieho, na našu zem pred približne 2000 rokmi. Z tohto zorného uhla prežívame adventné obdobie *spolu s Pannou Máriou* ako deviaty mesiac jej požehnaného stavu...

V Márii sa sústreďujú všetky očakávania vyvoleného národa, ba celého ľudstva, a to už od samotného stvorenia sveta, resp. od Božieho príslubu Adamovi a Eve.

Skúsme sa zahľadieť trochu hlbšie na obraz „Stvorenie sveta“ v Sixtínskej kaplnke, na ktorom sa Stvoriteľ skláňa k ležiacemu Adamovi a dotykom prstov mu dáva život. Môžeme tu vidieť viacero symbolov:

V tom Adamovi možno vidieť celé stvorenie a vtedy tým prstom je Mária. Máriino „staň sa mi“ je momentom onoho stvoriteľského, resp. spásonosného dotyku prstov.

Alebo môžeme v tom Adamovi vidieť Máriu, ktorá ako „Adamova dcéra“, „dcéra človeka“, „nová Eva“ vzťahuje ruku k skláňajúcej sa Božej ruke. Ona jediná nemusí svoje ruky, poškrvnené hriechom, skrývať za chrbát, je taká čistá, že môže prijať dotyk Božej ruky.

A ešte možno v tom Adamovi vidieť seba samých. Aj my sme Adamove deti a (zároveň) ako deti Márie napodobňujeme jej gesto. Pre nás, poznačených hriechom, to môže byť gesto odvrátenia sa od zeme (hriechu) a obrátenia sa k výšinám (k Bohu), aby sme od neho dostali zmierenie, pričom prosíme: Zošli svojho Ducha a všetko bude pretvorené a obnovíš tvárnosť zeme.

Tento týždeň ideme teda očakávať Spasiteľa spolu s Máriou: ako ona počúvala Boha, ako mu odpovedala, ako prežívala svoje osobné očakávanie a ako darovala Boha svetú.

Dnes, pri obraze stvorenia, pokúsme sa zamyslieť nad tým, že Adam, Mária i každý z nás sme *ľudia* – stvorení na Boží obraz, ktorým je Kristus. Čo z toho pre nás vyplýva? Cítim úžas nad svojimi ľudskými schopnosťami (obraz Krista), no zároveň i svoje slabosti (podobne ako Adam), ale tiež aj neuveriteľné dary milosti (ako Mária – Milostiplná). *Čo vo mne preváži?* Ak je pravda, že Ježiš Kristus vzal na seba obmedzenia Adamove, aby sa stal „novým Adamom“, potom milosť dokáže prekonať všetky slabosti! Je to naozaj možné? – Len pozrime na Máriu...

Pondelok druhého týždňa

Začnime tento týždeň meditáciou o dejinách očakávania.

Očakávanie Spasiteľa – Mesiáša – žilo vo vyvolenom národe spolu s nádejou na uskutočnenie *Božieho kráľovstva na zemi*. Prvýkrát v židovských dejinách sa táto myšlienka objavuje pri udalosti, ktorá vlastne znamená vznik, formovanie sa izraelského národa: pri oslobodení z egyptského otroctva (pozri *Ex 15*).

Druhým dôležitým obdobím tohto očakávania je obdobie kráľovstva, ktoré malo prísne teokratickú štruktúru (skutočným „kráľom“ bol Boh). Dejiny kráľovstva však privádzajú ku kríze tohto modelu: praktická skúsenosť často odporuje ideálu o Božom kraľovaní nad Izraelom. Proroci však upozorňovali, že skutočné Božie kraľovanie vysoko presahuje historické skúsenosti teokratickej monarchie Izraela (pozri napr. *2Kr 7,4-14*).

Toto privádza k tretiemu obdobiu očakávania: Božie kraľovanie sa uskutoční na konci časov a bude završením dejín. Po návrate z babylonského zajatia pojem Mesiáša sa dostáva na hranicu medzi dejinami a večnosťou: pôvod má ľudský a moc božskú. V knihe proroka Daniela (hl. 7) je zaznamenaný najvyšší starozákonný pohľad na Mesiáša: „syn človeka“, ktorý prichádza na oblakoch (zhora) a je prostredníkom s tvárou človeka (zdola).

Je zaujímavé všimnúť si, že Pán Ježiš aplikuje na seba práve tento pojem: „*syn človeka*“, nie „Mesiáš“ ani „kráľ“.

V Ježišovom období už dlho niet prorokov a ľud to interpretuje ako Boží hnev, ktorý má čoskoro prepuknúť. Mesiáš je teda očakávaný ako ten, kto odvráti túto hroznú perspektívu. Ľud očakáva „Syna Dávidovho“ (Mesiáša ako *kráľa*, u niektorých skupín i s celkom konkrétnou politickou predstavou), alebo – v duchovnejších kruhoch (napr. eséni) – sa očakáva „Áronov pomazaný“ (teda Mesiáš ako *kňaz*, učiteľ spravodlivosti). V každom prípade nikdy židovský národ neočakávala Mesiáša ako Boha (ani *Dan 7* nie je výnimkou). Takisto, na druhej strane, bolo nemysliteľné spojiť predstavu Mesiáša s utrpením. (Päť „spevov o služobníkovi Božom“ u *Iz 42-53*, a najmä ten v *Iz 50* aplikujú na Mesiáša jedine kresťania, ako výsledok *dodatočnej* reflexie o spásonosnom utrpení Ježiša Krista.)

Čo nám môžu povedať tieto dejiny? Načo je užitočné o nich rozjímať?

Boh pripravuje svoj ľud, vzbudzuje a živí v ňom očakávanie, a predsa ho ďaleko presahuje. Napĺňa nádeje človeka, ale tak, že ich dvíha na vyššiu (pre človeka často nepredstaviteľnú) rovinu.

Nie je táto skúsenosť židovského národa skúsenosťou každého z nás? Ale pozor: drvivá väčšina členov vyvoleného národa túto Božiu iniciatívu neprijala. Prečo? Boli *príliš naviazaní na svoje predstavy* a nedali Bohu priestor, v ktorom by mohol konať...

A čo my? Ako sme my naviazaní na svoje predstavy a očakávania ohľadom svojich plánov, svojej budúcnosti a pod? Tie slová, typické pre kresťanskú modlitbu: „...no nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane“ (Lk 22,42) znamenajú totiž predovšetkým: *ty vieš lepšie než ja*, čo je pre mňa dobré...

Poučme sa z dejín židovského národa – nech je nám jeho skúsenosť odstrašujúcim príkladom tragédie upätej naviazanosti na svoje predstavy.

Utorok druhého týždňa

„Keď prišla plnosť časov“ (*Gal 4,4*), Boh stvoril Máriu.

Tisíc možností mal Boh, aby vykúpil svet – a vybral si vteľenie. Tisíc možností mal na to, ako uskutočniť vteľenie – a vybral si slobodný súhlas dievčaťa, ktoré ochránil od každého hriechu (ale nevezal mu slobodu!).

Prečo? Nič ho k tomu nenútilo, ničím nebol ovplyvnený. Predsa však to neznamená, že by to urobil len tak, bez dôvodu.

Slávnosť *Nepoškvrneného počatia* Panny Márie, ktorá spadá do adventného obdobia, nás nabáda zamyslieť sa nad tým, ako Boh pripravil svoju vyvolenú dcéru na prijatie svojho spásonosného plánu s ňou a cez ňu s celým svetom.

V roku 1854 Svätý Otec Pius IX. Vyhlásil dogmu o Nepoškvrnenom počatí, o ktorom píše: „Dosvedčujeme, vyhlasujeme a definiujeme, že učenie, ktoré hovorí, že preblahoslavená Panna Mária v prvom momente svojho počatia, pre osobitnú milosť a vyvolenie Božie, ako i s ohľadom na zásluhy Ježiša Krista, Spasiteľa ľudstva, bola uchránená od každej škvrny dedičného hriechu, je zjavené od Boha, a preto ho všetci veriaci majú pevne a vytrvalo veriť“ (bula *Ineffabilis Deus*).

Cirkev nám teda záväzne vysvetľuje Božie dôvody: osobitná milosť a vyvolenie Panny Márie pre zásluhy jej Syna, ktorého mala priviesť na svet. Je zaujímavé všimnúť si, že Boh prichádza (skrže anjela) s ponukou spolupráce k človekovi, ktorého vopred svojou milosťou pripravil na pozitívnu odpoveď. Boh vie, že bez jeho milosti by sme si netrúfli na diela, ku ktorým nás volá.

Spása je na prvom mieste slobodným darom Božím. Nepoškvrnené počatie totiž nebolo (ani nemohlo byť) otázkou viery alebo slobodného prijatia spásy zo strany Panny Márie, a tak tento Boží skutok je vlastne jedným z najpresvedčivejších dôkazov toho, že lásku Božiu dostávame zadarmo, ešte skôr než sme schopní na ňu zodpovedne odpovedať.

Aj nám sa čosi podobné „stalo“ pri krste: väčšina z nás bola oslobodená spod následkov dedičného hriechu ešte v čase, kedy našou jedinou starosťou bolo len dobre sa napapať, vyspať sa a zvykať si na tento podivuhodný život na svete... (nekonečná vďaka za to našim rodičom!). Teraz sme však už dospeli a Boh nás od toho prvého momentu pripravoval mnohými zásahmi na to, aby *dnes*, každý deň, mohol prísť s ponukou spolupráce a aby sme sa my dokázali rozhodnúť *pre* túto spoluprácu.

Skúsme sa zamyslieť nad tým, ako to Boh robil s každým z nás a ako sme mu my odpovedali. Isteže, porovnanie s Pannou Máriou je pre nás všetkých dosť zahanbujúce: cítime ako sme ďaleko... Ale predsa, aj Panna Mária „napredovala vo viere“, teda jej tiež nebolo hneď všetko jasné, musela sa učiť „Božej logike“. Rozhodneme sa aj my podobne, alebo ostaneme kdesi mimo, len preto, že nemáme všetky potrebné informácie...?

Streda druhého týždňa

O detstve Panny Márie nevieme s istotou nič. Niekoľko informácií obsahujú apokryfné spisy (napr. o obetovaní Panny Márie – je to zaujímavý prípad, kedy sa do liturgie Cirkvi dostalo niečo, čo sa zakladá na apokryfe...). Nachádzame ju v evanjeliu až pri zvestovaní, kľúčovom momente jej života, a nielen jej...

Včerajšie zamyslenie sme začínali slovami „keď prišla plnosť časov“. Naozaj, pri Márii čas vykúpenia, dejiny spásy sa dostávajú do svojho vyvrcholenia. To, čo evanjelista Ján nazýva „hodinou“ Krista, sa začína práve tu, je potom na zásah Márie akosi symbolicky predznamenané v Káne (Jn 2,4) a dosahuje plnosť svojho zjavenia v „hodine“ kríža (Jn 17,1).

Táto plnosť časov má veľmi silný význam. Mnohí cirkevní Otcovia prvých storočí zdôrazňujú fakt, že keď Boh stvorila Adama „na svoj obraz“, mal ako „model“ Ježiša. U Boha, u ktorého niet času, splodenie Syna od večnosti i v čase prebieha v tom isto „momente“, Je pre nás ľudí veľmi ťažké predstaviť si to, ale aspoň pokúsiť sa o to môžeme: celé stvorenie i celé dejiny až po Kristov druhý príchod prebiehajú u Boha v tom istom jedinom okamihu, ktorý má svoje vnútorné vyvrcholenie v udalosti vtelenia, smrti a zmŕtvychvstania Božieho Syna.

V tomto pohľade aj úloha Panny Márie dostáva svoj nový úžasný význam. Boh si ju od počiatku pripravoval – a teraz, „v plnosti časov“, prichádza a zvestuje jej prostredníctvom anjela svoje plány. Boh zostupuje do dejín a nadväzuje rozhovor spásy s jedným zo svojich stvorení. Mária sa pýta na spôsob a dostáva vysvetlenie o Božom zásahu v jej tele. A teraz... celé dejiny sveta sa akoby zastavujú a *všetko* čaká na Máriinu reakciu. Ľudsky povedané, keď zaznelo ono „nech sa stane“ (Lk 1,38), všetko stvorenie si vydýchlo.

Mohli by sme síce uvažovať, že Boh by sa bol zariadil aj bez toho, nebol odkázaný na súhlas svojho stvorenia atď., ale ostáva faktom, že – ako píše Koncil – Otec milosrdenstiev *chcel*, aby súhlas predurčenej matky predchádzal vtelenie, aby tak ako žena prispela k smrti, takisto žena prispela k životu“ (*Lumen gentium* 56). Teda Boh nemusel čakať na Máriino rozhodnutie, ale on naň *chcel* čakať. Chcel aby sa prejavil kontrast medzi dvoma postojmi slobody: Eviným a Máriiným. Na rozhodnutiach obidvoch stojí budúcnosť ľudstva – jedna sa rozhoduje proti, druhá za... a tá druhá svojím rozhodnutím prispieva k vykúpeniu hriechu tej prvej.

Aj my sme dostali *takú istú* slobodu a o tom, ako sa dá použiť pre dobro i proti nemu, máme všetci bohatú vlastnú skúsenosť. Čo teda robiť? Zbaviť sa slobody nedá. Takýto dar Boh nechce, lebo by nás zbavil možnosti milovať ho, a vôbec milovať.

Práve tu je azda kľúč, nad ktorým sa treba zamyslieť. Slobodu sme dostali pre lásku. Niet žiadneho iného dôvodu pre slobodu človeka. Čo s ňou teda robíme?

Štvrtok druhého týždňa

Na 10. decembra pripadá spomienka Panny Márie Loretskej. Táto spomienka sa tu – do druhého adventného týždňa i do rozvrhu našich adventných zamyslení – výborne hodí, a to napriek tomu, že sa netýka očakávania Božieho príchodu, ale skôr očakávania Božieho *prejavenia sa*.

V Lorete sa nachádza domček, v ktorom podľa tradície bývala Svätá rodina a ktorý sem anjeli doniesli z Nazaretu. Nejde ani tak o samotný dom (o jeho pôvode sa dosť pochybuje), ide skôr o ten znak: *v takomto dome* Boh „prebýval medzi nami“ (Jn 1,14).

V takomto dome žila Svätá rodina svoj *nevšedný všedný* život. Nevšedný preto, lebo uprostred tejto rodiny žil sám Boh, druhá božská osoba. A všedný preto, lebo – z ľudsky nepochopiteľných dôvodov – táto rodina žila napriek tomu životom bežným pre väčšinu svojich súčasníkov.

V minulosti bola dosť rozšírená predstava, že Panna Mária žila akoby „nad“ svetom, že ju obsluhovali anjeli, že v živote Svätej rodiny boli zázraky na dennom poriadku a pod. To však vôbec nezodpovedá evanjeliu. Podľa tých niekoľkých správ, ktoré v evanjeliu o Panne Márii máme, môžeme skôr usúdiť opak: tridsať rokov neuveriteľne *obyčajného* života so svojim Synom, o ktorého výnimočnosti vedela s istotou len ona sama.

Loretská Panna Mária, hoci jej socha je až neprirodzene vyzdobená, je sviatkom *všedného života*, toho, v ktorom sa zdanlivo nič nedeje, je oslavou toho, čo sv. Terézia z Lisieux nazýva „malou cestou svätosti“. Keď táto svätica navštívila Loreto, bola nadchnutá práve týmito myšlienkami: Kristus poctil naše múry a náš všedný život prežiaril svojou božskou prítomnosťou... Ak je to tak, potom *všetko sa dá posvätiť!*

Toto je to dôležité: Boh je prítomný v našej všednosti (ba práve v nej overuje našu vernosť). Preňho nič nie je bezvýznamné. V Božom diele niet hlavného a vedľajšieho.

Zamyslime sa dnes nad touto „všednosťou“, ktorú Božia prítomnosť *i v nás* robí „nevšednou“. Keď máme Boha vo svojom srdci, každý zdanlivo obyčajný skutok dostáva novú hodnotu: je to ako keby sme pri ňom – podobne ako Panna Mária – držali v náručí božské Dieťa. Každá naša práca je ako práca Márie, pri ktorej sedí malý Ježiš a pozerá na nás... (Jeho detský výzor nech nás nepomýli. Je to pravý Boh, náš Stvoriteľ, a zároveň Vykupiteľ, osobne!) Ba ešte viac – On je totiž prítomný v našom vnútri. Preto

možno povedať, že predovšetkým všetka naša *láska* je tou láskou, ku ktorej nás uschopňuje Ježiš, prítomný v našom „dome“.

To nie sú nejaké sladké reči. Božia prítomnosť v nás robí každý skutok Božím – to je veľký dar i veľká zodpovednosť. Božiemu dielu totiž v živote človeka zodpovedá jedine svätosť. Neexistuje Božia ľahostajnosť, Boží nezáujem, Božia povrchnosť, Božia lenivosť, Božia nevšímavosť, a hlavne *Boží hriech!* Ak teda Božia prítomnosť v nás robí každý náš skutok Božím, všetky tie naše skutky, s ktorými sa Boh nemôže stotožniť, sú vlastne naším dištancovaním sa od Boha, akýmsi konaním „na vlastnú päsť“, ktorého dôsledkom môže byť logicky jedine strata Božej prítomnosti, inými slovami strata milosti posväcujúcej – onej energie, ktorá jediná umožňuje, aby obyčajný *človek* konal *Božie* skutky.

Nič teda nie je vyčlenené, ani náš všedný život, každodenné „maličkosti“, ktoré sa nám môžu javiť celkom indiferentné pre naše posväcovanie. Je najvyšší čas, aby sme sa zbavili zavádzajúceho názoru, že Boh k nám prichádza len „na nedeľu“, ba dokonca len do kostola!

Panna Mária Loretská, buď nám vzorom i pomocnicou, ale najmä pripomínaj nám tieto veci!

Piatok druhého týždňa

Dnes by sme sa mohli zamyslieť nad návštevou Panny Márie u svätej Alžbety.

Už pred týždňom, keď sme rozmýšľali o bdení, zamerali sme svoje úvahy na lásku k blížnemu. Potreba boja proti nášmu egocentrizmu bude po celý život aktuálna. Na tomto poli totiž každé víťazstvo je zároveň potenciálnym zdrojom nebezpečenstva.

Mária nám ukazuje, ako na to. V momente zvestovania sa *hneď a úplne* vydala na „obežnú dráhu“ svojho Syna, pretože ju neviazala vlastná „mentálna gravitácia“. Práve tu je kľúč: len ak sa budeme neustále usilovať potláčať túto vlastnú gravitáciu, toto „točenie sa okolo seba“, dokážeme byť citliví na problémy mimo seba...

Pozrime sa na Máriin vzor trochu bližšie.

Panna Mária, od okamihu, kedy sa stala matkou, je predovšetkým veľmi *konkrétna*: evanjelistovi (alebo niekomu, kto sa začal zaujímať o informácie z Ježišovho detstva) o niekoľko desiatok rokov neskôr s najväčšou pravdepodobnosťou ona sama nadiktuje slovo „ponáhľala sa“. Exegétom a duchovným spisovateľom od počiatku neuniklo toto slovo a zdôrazňujú takmer jednohlasne dôležitú skutočnosť, že Mária sa ponáhľala preto, lebo radosť z toho, čo sa udialo, jej nedá otáľať. Azda však k tomuto dôvodu možno pridať ešte druhý, zdanlivo banálny: Mária sa ponáhľala jednoducho preto, lebo Alžbeta ju súrne potrebuje.

Pre Máriu anjelovo zvestovanie bolo oznámením dvoch informácií: „počneš... z Ducha Svätého“ a „tvoja príbuzná Alžbeta... je v šiestom mesiaci“. Neporovnateľná dôležitosť týchto dvoch správ však Máriu nepomýlila. Písmo to nespomína explicitne, ale z kontextu sa dá vycítiť, že Mária sa *hneď* vybrala k Alžbete. Pravdepodobne vybavila len najsúrnejšie veci, ktoré sa týkali jej samej (azda rozpovedala Jozefovi, možno i rodičom, čo sa stalo...) a *ponáhľala sa* tam, kde ju bolo treba.

Prežívame advent ako prípravu na Vianoce. Spomenuli sme na začiatku, že celý život Cirkvi, a v tom zmysle i celý liturgický rok, čerpá svoju „životnú energiu“ z Veľkej Noci. Vtedy sme sa „dozvedeli“, že Ježiš Kristus vstal z mŕtvych a prijali sme ho do svojho srdca ako svojho Vykupiteľa. Kristus však vstáva z mŕtvych a prichádza do našich srdc *stále*. To nie je len slávnostná spomienka, vstáva znovu, aby v nás obnovil *svoj život*. Otvorme sa jeho hlasu, aby sme spoznali svoju „Alžbetu“, aby sme počuli, „čo

Duch hovorí“ (Zj) lebo „Kristova láska nás ženie“ (doslova: *súri*) (2Kor 5,14). Toto posolstvo si nemôžeme nechať pre seba a je mnoho ľudí, ktorí nás potrebujú (to sú tie dva aspekty každodenného eucharistického *navštívenia*).

Poprosme Pannu Máriu, aby nám pomohla byť pozornými poslucháčmi Ducha Svätého a aby nám vyprosovala silu „ponáhľať sa“ všade tam, kam nás *naše zvestovanie* vyzýva ísť.

Sobota druhého týždňa

Už je najvyšší čas vybrať sa na cestu, lebo z Nazaretu do Betlehemu je to asi 150 km. Táto cesta ešte nie je tá neskoršia rímska, takže na oslovi, zvyčajnom dopravnom prostriedku chudobných, trvá celé štyri dni. Navyše Mária je v požehnanom stave, v poslednom mesiaci, a tak sa nemožno veľmi ponáhľať. Na druhej strane však bolo by lepšie, keby sa dieťa narodilo až v Betleheme, a nie v Nazarete (keďže treba ísť na súpis), alebo nedajbože po ceste. Takže poďme.

Asi takéto myšlienky prebiehali hlavou sv. Jozefovi, keď dostal príkaz, aby sa šiel i s manželkou zapísať do mesta, odkiaľ pochádzal jeho rod. Cesta krásna a dojímavá pre nábožných pútnikov (ide sa cez samé významné miesta židovských dejín: Jezrael, Gelboe, Samária a v Judsku Silo a Betel, no hlavne Jeruzalem; za ním je to už len kúsok), avšak pre ženu, ktorá je v deviatom mesiaci, to veru nie je med lízať... Jozef si je toho dobre vedomý, navyše prednedávnom sa dozvedel, že jeho manželka nie je hocijaká žena, a predovšetkým to dieťa, ktoré nosí pod srdcom a ktorého má byť on ochrancom, nie je hocijaké dieťa...

Človek by čakal, že po takom významnom Božom zásahu do života On sám prevezme ochrannú ruku a bude odstraňovať prekážky na ceste svojho diela. A tu opak sa zdá byť pravdou! Z ľudského hľadiska Jozef mal všetky dôvody domnievať sa, že teraz sa už len akosi stiahne do úzadia a iniciatívu v jeho rodine prevezme Božia Prozreteľnosť. Avšak Boh od neho i od nás nežiada ústup, ale skutočné životné nasadenie. Boh si na spoluprácu vyberá odvážnych, nie padavky. Ba ich odvahu neustále preveruje skúškami dôvery...

A čo asi prežívala v tejto situácii Panna Mária? Ťažko je nazrieť do srdca „plného milosti“, ale pokúsme sa čosi aspoň vytušiť.

Mária bola tiež z Dávidovho rodu a iste poznala Micheášovo proroctvo o Betleheme (*Mich* 5,1). Navyše, keďže bola tiež pôvodom Betlehemčanka, často s hrdosťou opakovala tieto slová proroka. Po tom, čo sa s ňou stalo, asi ostala užasnutá, keď prišla správa o súpise, ktorý ich s Jozefom nútil ísť do Betlehema. Človeka niekedy pochyť až taká „zbožná hrôza“, keď si uvedomí, čím všetkým si je Boh schopný poslúžiť na svoje ciele.

Je viac než pravdepodobné, že práve z tohto čerpala energiu, silu, odvahu, ba i radosť na túto cestu. Vedomie Božej ochrany (hoci nie nejako priamo citeľnej) a Božieho riadenia dejín bolo pre ňu silnejšie než všetky problémy.

Jozefa mohlo vážne pokúšať zúfalstvo, keď prišli do Betlehe-
ma a „nebolo pre nich miesta v útulku“. Skúsme si predstaviť tú
zodpovednosť, ktorú pocítil, keď do toho všetkého mu Mária pove-
dala, že *už je to tu...* To bola pre nich obidvoch obrovská skúška
dôvery. (Spomeňme si, ako sme už uvažovali, že pre Židov bolo
úplne neprípustné spojiť ideu Mesiáša s utrpením!) Teraz sa tu
mal narodiť niekto, kto sa počal z Ducha Svätého (aspoň v tom
mali obaja jasno), a zdalo sa, že práve oni – ako vyvolení ľudskí
nositelia tohto Božieho tajomstva – zlyhali na celej čiare, a to
hneď na začiatku!

Je pravdepodobné, že práve Mária vnášala do tejto atmosféry
prepotrebnú *dôveru v Boha* a povzbudzovala i Jozefa, veď Božiu
prítomnosť cítila intenzívnejšie než ktokoľvek iný: „Božie plány sú
iné než naše, ale On nás určite neopustí.“

Toto sú slová, ktoré aj dnešní „Jozefovia“ potrebujú počuť od
dnešných „Márií“... Každá žena by mohla (mala?) byť nositeľkou
dôvery v rodine... Ženské srdce je pre túto hodnotu zvlášť uspôso-
bené.

Tretia adventná nedeľa

Tento týždeň by sme sa mohli zamerať na tretí zmysel „adventu“ – príchodu, a tým je *príchod do srdca*, Eucharistia.

Môže sa zdať nepochopiteľné toto poradie, ktoré sme zvolili. Logickejšie by bolo začať historickým, potom sa venovať eucharistickému a nakoniec eschatologickému. Avšak aj toto poradie má určitú svoju logiku: začali sme eschatologickým, aby sme nadviazali na čítania, ktoré nám počas celého novembra hovorili o Kristovom druhom príchode, ktorý je vyvrcholením nielen celých svetových dejín, ale i završením života každého z nás. Potom sme rozjímali o očakávaní a poslaní Panny Márie, teda o historickom príchode Ježiša Krista, pretože práve tieto udalosti dávajú zmysel celému adventnému liturgickému obdobiu. A teraz sa ideme zamyslieť nad tým, čo je *vnútorným prejavom* nášho vzťahu ku Kristovmu príchodu *tu a teraz*, a to je eucharistické spojenie Boha s človekom a človeka s Bohom.

Dnes by sme sa mohli zamyslieť nad svojim *prvým* svätým prijímaním. Možno sa nám konkrétne spomienky na túto udalosť už z pamäti vytrácajú. Ale na tom nezáleží. Dôležitý je ten fakt, že bolo „prvé“. Krstom sme boli začlenení do Kristovho tajomného tela, Cirkvi, a teraz – keď sme nadobudli používanie rozumu – Cirkev nám (ako svojim deťom) ponúka to, z čoho ona sama *žije*: Kristovo eucharistické telo.

V diskusii o tom, či je správne, aby už malé deti pristupovali k svätému prijímaniu, vystupovali proti sebe hlavne dva názory. Tí ktorí boli proti, zdôrazňovali predovšetkým, že sväté prijímanie (Eucharistia) je završením, naplnením kresťanského života. Krst a birmovanie sú prípravou na toto najdokonalejšie spojenie človeka s Bohom, a preto nie je možné, aby deti boli schopné to pochopiť, prežiť, a najmä uskutočniť. Avšak prevážil názor opačný, ktorý sa opieral hlavne o tento dôvod: Eucharistia je najväčší Boží dar, ktorý Cirkev dostala na svoju posilu. Keďže členovia Cirkvi už ako deti sú vystavené vážnym útokom diabla, je nevyhnutné, aby dostali túto posilu, ktorá by im bola na pomoc v pokušeniach a na posilu ich duchovného života. (A čo sa týka pochopenia Eucharistie – ani v dospelosti na tom nie sme oveľa lepšie...)

Práve v tomto spočíva obsah i nutnosť primeranej prípravy na prvé sväté prijímanie. Nejde o to, usilovať sa pochopiť, ale usilovať sa *žiť* z Eucharistie. Zamyslime sa z tohto zorného uhla nad svojim vlastným prvým svätým prijímaním. Už sme uvažovali

(minulý utorok) nad tým, ako si nás Boh pripravoval. Teraz si znovu môžeme prejsť celý svoj život z pohľadu, ako si nás Boh *chránil*. Prvé sväté prijímanie bolo totiž ako „nôž do chrbta“ diab-
lovi! Isteže, nie definitívny, ale po krste určite druhý najzávažnej-
ší. Zvlášť keď si uvedomíme, že tento „nôž“ máme stále poruke...
Ako ho teda používame? Pozor, dá sa s ním totiž aj porezať (svä-
tokrádežné sväté prijímanie je, žiaľ, dosť typickým hriechom
súčasnej doby)!

Pondelok tretieho týždňa

Počas Vianoc by sme si chceli obnoviť svoje prvé sväté prijímanie, alebo presnejšie, chceli by sme sa obnoviť v tej *prvotnej horlivosti* vo vzťahu ku Kristovi v Eucharistii.

Celý problém spočíva totiž v tom, že pod vplyvom dedičného hriechu nám, okrem iného, aj taký úžasný zážitok, akým je – vo svojej podstate – sväté prijímanie, môže *zovšednieť*.

Čo s tým?

Jediná záchrana je neustále sa cieľavedome vracieť k tej prvotnej horlivosti, prvotnej láske (porov. Zj_2,4). Opakom „všednosti“ je „nevšednosť“, slávnosťnosť, sviatočnosť. Chceme prežiť Vianoce ako *sviatok* v tom najsilnejšom zmysle slova: *sviatok Božieho príchodu do môjho srdca*.

Božia láska spôsobuje, že Kristus vo sviatosti Eucharistie prichádza ku každému úplne, bezvýhradne (akoby preňho nik iný na svete neexistoval). On svoje Telo nerozdeľuje, ale dáva celé každému. Dôvodov je viacero (jeden sme spomenuli už včera), ale všetky možno zhrnúť do tohto: Kristus sa chce stať *srdcom nášho srdca*. Ponúka sa nám, aby *cez nás* mohol ďalej konať svoje dielo lásky na zemi. Toto je úžasný tajomstvo Eucharistie, čo sa týka jej dôsledkov, ako sa o tom spieva v jednej piesni:

*... máš s nami svoj veľký plán,
Z nás každému sa ponúkaš:
Pri spáse človeka
S nami počítaš, na nás spoliehaš...
... nám dal si ten veľký dar:
Sám skrývaš sa do nás;
Aby ťa svet spoznal,
Musíme mu my lásku ukázať...*

Chceme teda Vianoce prežiť ako sviatok Božieho príchodu a ako sviatok svojho obetovania sa, ponúknutia sa do služieb Božích plánov lásky.

Povedať Kristovi: „Pane, *poslúž si mnou!*“ – čo tieto slová pre mňa znamenajú, čo si odo mňa konkrétne vyžadujú?

Je nám jasné, že len slová nepostačia. V čom by teda mal spočívať rozdiel medzi každodenným verným a vytrvalým obnovovaním sa a zovšednením? A ako by sa tento rozdiel mal citeľne prejaviť pri našom každodennom posväcovaní?

Utorok tretieho týždňa

Ako prežívať sväté prijímanie, aby bolo „každodenným obnovovaním sa“ v „prvotnej láske“, a nie všednosťou, rutinou, statickým a bezduchým opakovaním akéhosi rituálu?

Isteže, je ťažko nájsť odpoveď, na ktorú by sa dalo povedať: „Toto rob a budeš žiť“ (ako hovorieval Ježiš). Predsa však sa zdá, že nám tu môže dobre poslúžiť jedna paralela, ktorá asi nie celkom oprávnené, býva len málo zdôrazňovaná.

Vo Svätom Písme (Starého i Nového zákona) je nápadne veľa miest, v ktorých je vzťah Boha (resp. Krista) k svojmu vyvolenému ľudu (resp. Cirkvi) opisovaný obrazom *Ženícha a Nevesty*. Mohli by sme z toho konštatovať, že Boh si slúži inštitúciou manželstva ľudí, aby na nej poukázal na svoj vzťah k ľuďom. Ale nezabudnime, že Cirkev od počiatku konštatuje aj opačný vzťah, že totiž Boh stvoril manželstvo na obraz svojho vzťahu k ľuďom. Zdá sa skutočne, že manželstvo existuje vo veľkej miere aj na to, aby *približovalo a znázorňovalo* vzťah Boha k človekovi.

V tomto zmysle Kristus je *pravý Ženich* a Cirkev je *pravá Nevesta*. Telo ženicha však patrí neveste a telo nevesty patrí ženichovi. To teda znamená, že mystické „manželské“ spojenie Krista a Cirkvi sa uskutočňuje predovšetkým *v Eucharistii*, lebo práve tam Kristus *dáva svoje telo* Cirkvi a Cirkev *prijíma telo Ženícha* a *celá sa mu oddáva*.

Aplikujme to na seba: my (každý pokrstený osobne) sme súčasťou „tela Nevesty“, keďže sme údy Cirkvi. Ako takí prijímame telo Kristovo (sväté prijímanie), ale ako takí aj my celkom patríme Kristovi! Ak to nie je tak, v sebe narušujeme ono mystické spojenie Cirkvi s Kristom: v takom prípade *vo mne* sa Nevesta *neoddáva* svojmu Ženichovi, ktorému patrí. Čo to znamená?

Tí, ktorí žijú v manželstve (ale do určitej miery azda všetci rozumní dospelí ľudia) si určite dobre uvedomujú poslanie pohlavného života v manželstve. Vyberme z celej šírky tejto témy len jeden aspekt: pri pohlavnom akte sa buď vzájomne oddávajú obaja partneri celí a celkom, alebo to – zjednodušene povedané – nie je ono! Pohlavné spojenie nie je len spojenie pohlavných orgánov! Zdá sa, že analogicky to isté možno povedať aj o mystickom spojení Cirkvi s Kristom v Eucharistii. To nie je len spojenie akýchsi „reprezentantov“ Cirkvi s Kristom. Ide o každého z nás, nik nesmie pri tom spojení ostať mimo, nezaujatý, nezapojený, čiže *neprežívať to* spolu s celým ostatným telom! A ako zdôrazňujú cirkevní Otcovia, čo platí vo všeobecnosti pre celú Cirkev, to

platí konkrétne pre dušu každého pokrsteného. Teda pri svätom prijímaní *všetko moje vnútro* sa musí zapojiť do tohto spojenia.

Tak akom ženích s nevestou (manžel s manželkou), Kristus sa chce spojiť so mnou (keďže som súčasťou jeho milovanej Nevesty-Cirkvi). Mal by som toto spojenie vnímať tak ako milujúca nevesta (podľa vzoru Nevesty-Cirkvi, ktorej som súčasťou) a dať sa do tohto spojenia *zakaždým celý!*

Pane, daj, aby sme nikdy neboli voči tebe „*frigidní*“...

Streda tretieho týždňa

Dnešné zamyslenie by sme mohli zamerať na ešte iný obraz, vychádzajúci zo samotnej *formy*, ktorú Pán Ježiš zvolil, keď ustanovil Eucharistiu: chlieb a víno, ktoré sú nositeľmi jeho Tela a Krvi ako *pokrmu a nápoja* pre dušu.

Keď Pán Ježiš hovoril o eucharistickom chlebe (*Jn 6,35-65*), píše sa, že „vtedy ho mnohí z jeho učeníkov opustili a viac s ním nechodili“ (v. 66). Nemožno sa im až tak veľmi čudovať. Tá reč bola naozaj „tvrdá“: tento človek tu hovoril o akomsi čudnom takmer kanibalizme, a ešte k tomu ho charakterizoval ako podmienku večného života... Skrátka, prijať tieto slová nebolo pre tých, ktorí to dokázali, nijako jednoduché. Jediná možnosť (a práve o to, zdá sa, Ježišovi šlo) bola urobiť to, čo Peter: spoľahnúť sa, že Ježiš má „slová večného života“; že teda zárukou tých slov je On sám, a nie naša schopnosť pochopiť ich; že to, čo hovorí, má súvis s večným životom bez ohľadu na to, či tam my ten súvis vidíme, alebo nie. Jedným slovom, *spoľahnúť sa* na to, ba jedine na to, že Ježiš je Kristus, a preto vie, čo hovorí...

Dnes to už máme oveľa jednoduchšie: v evanjeliách má táto stať dokonca názov „Ježišova reč o eucharistickom chlebe“, skrátka už vieme, ako to myslel. Ježišovi súčasníci však netušili, ako im on môže dať jesť svoje telo a piť svoju krv; my to vieme – dáva ho vo sviatostnej forme, pod spôsobom chleba a vína. Čo *nám* dnes môže hroziť, to je opačný extrém: ako je možné, aby to, čo jeme, bolo naozaj, že o tejto sviatosti platí všetko to, čo tu Pán Ježiš hovorí o *sebe, o svojom tele*.

Zamyslime sa dnes nad tým, že to, čo prijímame (doslova: *jeme*) pri svätom prijímaní, je Kristovo telo, to, ktoré bolo „vydané za život sveta“ (*Jn 6,51*). Živíme svoju dušu tým telom, ktoré za nás všetkých trpelo, zomrelo na kríži a bolo vzkriesené a oslávené. K čomu nás tieto myšlienky môžu priviesť? Hovorí o tom sám Pán Ježiš: „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (*Jn 6,54*). Toto Ježišovo vyhlásenie má dva aspekty – aspekt negatívny: kto *nebude* „jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, *nebude* mať v sebe život“ (*Jn 6,53*) a aspekt pozitívny: kto *je* moje telo a *pje* moju krv, *ostáva vo mne a ja v ňom* (*Jn 6,56*). Čo však znamená „ostávať v Kristovi“? Aj toto nám on sám vysvetľuje: „Ten, kto mňa je, bude *žiť zo mňa*“ (*Jn 6,57*).

Toto je tá kľúčová myšlienka: pri svätom prijímaní prichádza k nám sám Boží Syn, aby sme my „žili z neho“, z neho – ukrižova-

ného za spásu sveta a zmŕtvychvstalého na večnú slávu. Sväté prijímanie nás takto uschopňuje nasledovať Krista, *konať jeho skutky!* Ako je niečo také možné? Odpoveď nám dáva jedine viera, podľa Petrovho vzoru: „Ty máš slová večného života“, teda ako sa spieva v jednej piesni: *odpoveď máš len Ty*, odpoveď, ktorá presvedčí, odpoveď, ktorá uspokojí“.

Každá iná odpoveď totiž znamená odchod.

Príprava na Vianoce by teda mala byť aj obnovou rýdzosti našej viery v Eucharistiu podľa toho, ako ju zdefinoval sám Kristus.

Štvrtok tretieho týždňa

Aj dnes pokračujeme v našich zamysleniach o Pánovom príchode *cestou* Eucharistie.

Eucharistiou definujeme – okrem iného – aj ako *posilu*. Pred svätým prijímaním sa kňaz potichu modlí, aby mu prijatie tela a krvi Kristovej bolo „posilou pre telo i dušu“. To, samozrejme, platí pre každého prijímajúceho.

Eucharistiou teda môžeme vnímať aj ako ten najúčinnější „multivitamín“ pre našu dušu.

Skúsme si trochu pomôcť týmto obrazom. O vitamínoch sa už dnes vie naozaj veľa. Jednoducho povedané, ich úlohou v našom organizme je podporovať obranyschopnosť a napomáhať činnosť jednotlivých orgánov.

Aj Eucharistia v našej duši „funguje“ podobne: predovšetkým podporuje *obranyschopnosť*. V prvom období dejín Cirkvi bolo sväté prijímanie udalosťou vyhradenou na slávenie Veľkej Noci. Predchádzala mu dlhá príprava, zameraná na očisťovanie pokáním, aby kresťan prijímal Pánovo telo do čistej duše. Táto prax vychádzala z podstatného predpokladu, že je neprípustné „spolužitie“ Krista s hriechom v duši človeka. Preto taká dôkladná príprava a taká bázeň pred svätokrádežou. V priebehu dejín sa uvažovanie Cirkvi v tejto veci trochu posunulo. Samozrejme, pôvodný predpoklad ostáva nezmenený. Na druhej strane však sa postupne presadila myšlienka, že niet takého pokánia, ktoré by našu dušu očistilo lepšie než samotná Eucharistia. (Boh je ten, kto očisťuje, nie človek...) Preto Cirkev zaujala stanovisko, podľa ktorého je možné – po dôkladnej ľútosti – prijímať Kristovo telo aj vtedy, keď duša nie je celkom čistá (pokiaľ ju, samozrejme, neťažá smrteľný hriech – ako to, napokon, vyplýva zo samotného jeho pomenovania). *Práve tu* Eucharistia pôsobí ako posila obranyschopnosti duše: Boh, ktorý prichádza, sám „vymetá“ hriech z nás, stáva sa *Obyvateľom* našej duše a posilňuje našu slabosť v boji proti zlu.

Okrem toho Eucharistia napomáha aj *činnosť* duše. Stav milosti, keď je človek naplnený Bohom, je tým najlepším predpokladom pre konanie dobra. To neznamená, že by skutky ateistu nemohli byť dobré. Ale znamená to, že s Bohom v duši všetko, čo konáme, má charakter a takpovediac „dosah“ neba, čiže svätosti. Ani ten najdokonalejší skutok človeka sa nemôže porovnávať so

skutkami, ktoré Boh koná prostredníctvom človeka, ktorý sa mu slobodne dáva k dispozícii.

Na vstrebanie niektorých vitamínov je potrebné pripraviť prostredie (napr. niečo zjesť alebo podobne). Aj „Boží multivitamin“ si vyžaduje prípravu prostredia: obnovu spojenia s Bohom (ak bolo narušené hriechom) a *vieru*. „Neboj sa, len ver“ – to je predpoklad Ježišových zázrakov. A Eucharistia má *silu zázrakov!*

Piatok tretieho týždňa

V *piatok* už tak akosi tradične uvažujeme o Kristovom krížia v tejto súvislosti o Božej láske, ktorú si symbolicky uctieваме v *Srdci Ježišovom*. Azda to nie je nevhodné, zamerať týmto smerom myšlienky aj dnes, v už takmer vrcholiacom advente.

Uvažujeme totiž tento týždeň o Eucharistii, ktorá je predovšetkým prejavom nepredstaviteľnej *lásky* zo strany Boha k nám ľuďom. „On pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies“, vyznávame vo Vyznaní viery. A keďže Eucharistia je práve to, čo od prvej kresťanskej Veľkej Noci až do skončenia sveta udržuje vo svete stále prítomné a stále účinné toto tajomstvo, môžeme povedať, že – v konečnom dôsledku – Boh zbral na seba ľudské telo *na to*, aby nám ho mohol prostredníctvom sviatosti Eucharistie nechať stále takpovediac „po ruke“, až „kým nepríde v sláve“.

Je to síce trochu bizarné, ale predsa sa na chvíľu pokúsme vžiť (aspoň nakoľko je to nám ľuďom možné) do Božieho rozmýšľania pred stvorením sveta. Je jasné, že v tom momente, ako sa v Božej mysli zrodila myšlienka stvoriť svet a človeka, v tom istom momente jeho láska uvažovala o tom, ako priviesť človeka do večnej blaženosti v Božej prítomnosti. Boh vedel veľmi dobre, že s darom slobody nám zároveň dáva možnosť odmietnuť ho, a to pre jeho lásku znamenalo priam automaticky myšlienku, ako nás vykúpiť. Je pre nás prakticky nemožné domyslieť do dôsledkom skutočnosť, že u Boha všetky tieto myšlienky prebiehajú v tom istom okamihu, mimo času, a teda súčasne. Treba nám napriek tomu prijať s vierou ako fakt, že Boh – Stvoriteľ času – čas plne rešpektuje a berie do úvahy naše časové potreby

Eucharistia sa z tohto zorného uhla javí ako mimoriadny dar Božej pozornosti voči nám. Spojenie s Bohom, ktoré je cieľom tejto sviatosti, je totiž akousi „predchuťou“ toho, čo nás čaká, až budeme oslobodení od času a zjednotíme sa s Bohom vo večnosti. Eucharistia je teda „ochutnávaním“ Božej lásky, kým sme na ceste – teda *v príprave na definitívny Boží advent-príchod*.

A práve túto myšlienku by sme mohli dnes v sebe rozvinúť. Prežívame advent ako očakávanie Boha, ktorý sa k nám správa ako ten najdokonalejší Ženích: dáva každému z nás skutočne *všetko*: svoj život i smrť, telo i dušu. On vie, že jedine v spojení s ním nájdeme svoje šťastie (veď tak sme boli stvorení!), a preto nám to spojenie ponúka v tej najdokonalejšej forme. Skrátka, ako s úžasom konštatovali už starí cirkevní Otcovia, v láske ho nikdy

nepredbehneme, ba čokoľvek preňho urobíme, je to už len odpo-
veď na lásku, ktorou nás on „pred-miloval“.

Keby šlo o niečo iné, bolo by to azda i dosť deprimujúce, že
čokoľvek urobíme, akokoľvek sa budeme namáhať, nemáme šan-
cu Boha prekonať. Ale keď to platí o *láske*...

Len *uznanie* tohto Božieho „víťazstva“ by však asi nebolo po-
chopením veci. Tu totiž nejde o nejaké preteky v láske, v ktorých
jeden víťazí a ostatní sa musia pred jeho výkonom skloniť. Božia
láska je vo svojej podstate „expanzívna“ (*diffusivum sui* – tak ju
charakterizoval sv. Tomáš) a kvantita i kvalita jej dosahu je cel-
kom v našej moci. Aj Božia láska totiž, ako každá láska, môže
ostať neopätovaná. Práve tu je *pole pre našu lásku*: uvedomovať
si, že nikdy nemilujeme toľko, že by sme – s pomocou Božej
milosti – nemohli ešte viac. Božia láska ako *energia* pre našu
lásku je nevyčerpatelná. My však z nej čerpáme často len kvap-
ky...

Sobota tretieho týždňa

Príprava na „vianočné“ sväté prijímanie, pri ktorom v sebe chceme obnoviť „pôvodnú horlivosť“, môže mať ešte jeden aspekt, nad ktorým by sme sa mohli zamyslieť. Teológia Eucharistie zdôrazňuje (okrem iného), že táto sviatosť tvorí, stmieľuje a živí spoločenstvo veriacich.

Eucharistia je teda do veľkej miery *pre spoločenstvo*. Iste bude vhodné obnoviť sa počas adventu aj v tomto vedomí, a najmä v tejto praxi. Eucharistický stôl, „prestretý“ pre spoločné prijímanie Kristovho tela, je prejavom toho najhlbšieho spoločenstva, aké je medzi ľuďmi možné. V tomto zmysle *advent*, teda očakávanie Pánovho príchodu, by mal zahŕňať i očisťovanie vzťahov a prehĺbovanie pocitov spolupatričnosti (*communio*) so spoločenstvom veriacich, s ktorým slávime eucharistickú obeť.

Kristus totiž neprichádza do našej duše, aby si tu „oddýchol“, ale aby „konal“. A čo iné chce konať stelesnená Láska než *milovať*?

Moje sväté prijímanie teda, v praktických dôsledkoch, je viac pre mojich bratov a sestry než pre mňa. Božia láska je vo svojich prejavoch mimoriadne tvorivá; v mojom vnútri túto jej expanzivnosť môže utlmiť len moje slobodné brzdenie.

Skúsme teda tento deň, keď už Vianoce máme takmer „na dohľad“, využiť ešte raz (ako sme sa o to pokúšali už na začiatku adventu) na prípravu cesty nielen „k sebe“, ale i „od seba“: Čo bráni komunikácii, porozumeniu, dobrým vzťahom s tými, ktorí sú okolo mňa? Ako *tam* „znížiť kopce a vyplniť priehlbiny“?

Tvorivosť Božej lásky by sa mala v našom vnútri prejavovať ako *fantázia lásky*. Pre pravú kresťanskú lásku viac než čokoľvek iné platí známa zásada: *keď to nejde dverami, treba skúsiť oknom!* Keď sa nad tým zamyslíme, je nám isto jasné, že tu nejde o žiadnu násilnú vtieravosť – veď *láska* nemôže byť vtieravá. Táto zásada znamená naopak hľadať všetky možnosti, nedať sa odradiť žiadnym neúspechom, neuspokojiť sa s bezhlavým „búšením“, ale rozmýšľať o všetkých možných cestách, metódach. Je zjavné, že tu je reč najmä o našich „problémových“ vzťahoch, o dlhodobých konfliktoch, o „tichých domácnostiach“, o živých nenávistiach a všetkých týchto prejavoch, ktoré sa tak priečia kresťanskému povolaniu k láske. *Práve tu* je treba zahĺbiť sa a v spoločenstve s Bohom vo svojej duši nechať pôsobiť *tú nevyčerpatelnú fantáziu lásky*.

Adventné sväté prijímania by mohli byť najlepšou pomôckou v tejto práci.

Ľudovo sa hovorí: „Bol by v tom čert, keby sa to nepodarilo!“ Áno, znovu je to veľmi výstižne povedané. Skutočne je to práve on, diabol (*diaballo* – z gréčtiny: rozdeľujem), ktorý je za všetkými týmito problémami. Avšak Božia láska je silnejšia!

Štvrtá adventná nedeľa

Stať z Izaiáša, ktorá sa vzťahuje na narodenie Krista, sa volá „Kniha o Emanuelovi“ (Iz 6-12). Je to ono známe proroctvo, ktoré citujú evanjelisti a v ktorom celá cirkevná tradícia nachádza predpoveď panenského počatia Ježiša Krista.

Emanuel je meno, ktorým starozákonný prorok oznamuje, že Boh prichádza ochrániť svoj ľud (porov. Iz 8,8.10). Aj keď Izaiáš predpovedal konkrétne narodenie Achazovho syna, pravdepodobne Ezechiáša, zo slávnostného tónu a zo silnej symboliky mena, ktoré Izaiáš dáva tomuto dieťaťu, možno vytušiť predpoveď Božieho zásahu vzhľadom na budúce mesiášske večné kráľovstvo.

Zaujímavé je, že v hebrejskom texte sa tu spomína výraz „almah“ (mladá žena, možno by sme mohli preložiť „deva“, skrátka dievča, ktoré môže byť slobodné, ale i práve vydaté, teda nie je tu vôbec reč o panenstve), avšak grécky preklad, ktorý urobili Židia okolo roku 150 pred Kristom v Alexandrii, prekladá toto slovo jednoznačným výrazom „parthénos“ (panna). Z toho je jasne vidieť, že už židovská tradícia pochopila tieto slová presne v tom zmysle, ako ich neskôr chápe kresťanstvo – ako *zázračný* Boží zásah do splodenia tohto dieťaťa.

Čo nám tieto poznatky môžu povedať?

Evanjelium tu slávnostne vyhlasuje naplnenie tých obrazov, o ktorých bola reč v starozákonných proroctvách, naplnenie typicky božské – teda presiahnutím akýchkoľvek možných ľudských predstáv. A na to nás práve Cirkev upozorňuje, keď nám dáva čítať tieto slová v posledné dni pred Vianocami: narodenie Božieho Syna je niečo jedinečné *po každej stránke*.

Azda by sme si pri tejto príležitosti mohli uvedomiť ďalší dôležitý aspekt Vianoc: *tajomstvo*. Nemôžeme si namýšľať, že všetko pochopíme, vysvetlíme a nejako „zaškatuľkujeme“. Vianoce, napriek všetkému nášmu úsiliu, ostanú vo veľkej miere tajomstvom. To však znamená, že náš prístup k Vianociam musí byť predovšetkým „náboženský“ – ako prístup k tajomstvu: s uznaním svojej obmedzenosti, v pokore, bez akéhokoľvek sebavedomia.

V poslednú nedeľu tohto adventu je teda dobré nezabudnúť práve na tento *rozmer tajomstva*, ktorý pripomína, že Božie dielo spásy nás má viesť predovšetkým k *poklone*. Najvhodnejší postoj pred jasličkami, podobne ako pred krížom, je totiž *na kolenách*.

V tomto postoji by sme mohli prežiť posledné dni, ktoré nás ešte delia od Vianoc a ktoré Cirkev už akoby po jednom odpočíta-

va. Naozaj, všimnime si, že od 17. decembra sa už prestáva riadiť týždňom a *jediný raz* v celom cirkevnom roku liturgia sleduje *kalendár*.

17. december

Dnes začíname deväťdňovú prípravu na Vianoce. V *Liturgii hodín* majú tieto dni osobitné miesto: napr. každý má svoju vlastnú antifónu k modlitbe Magnifikat, ktorá veľmi pekne vystihuje hĺbku týchto posledných dní pred Vianocami. A pri svätej omši budeme každý deň čítať z tzv. „evanjelií detstva“ to, čo predchádzalo narodeniu Spasiteľa.

Takže po tieto dni sa ideme *spolu s Cirkvou* pripravovať na Vianoce. Je to vlastne zhrnutie tých troch „ciest“, ktoré sme načali od prvej adventnej nedele: teraz, v perspektíve Vianoc, ich ideme rozvinúť všetky spolu, čiže *skonkretizovať* prípravu na ono „hic et nunc“ (tu a teraz) – tohtoročné Vianoce.

Po tieto dni už asi nemá význam kopíť veľa slov. Naopak, navrhujem vybrať si na meditáciu priamo *Slovo Božie*, buď čítanie zo svätej omše, alebo onú antifónu z Liturgie hodín (pri svätej omši sa číta ako verš pred evanjeliom), alebo nejakú časť adventnej liturgie. To všetko ponúka dostatok námetov, a preto sa pousilujem zredukovať svoje slová len na nejaký stručný návrh a ponechať priestor Duchu Svätému.

Dnešné čítania: Gn 49,1-2.8-10; Ž 72; Mt 1,1-17.

Pristavme sa napríklad pri myšlienke z II. adventnej prefácie: On (Ježiš Kristus) nám dáva milosť, aby sme sa s radosťou pripravovali na slávnosť jeho narodenia, aby nás našiel i bedlíť v modlitbách i jasať na jeho slávu.“

Toto sú dva aspekty autentickej adventnej prípravy: modlitba a „jasot“ (radosť prejavovaná aj navonok) – nie ako dve veci, oddelené od seba, ale ako dve stránky tej istej mince. Kristus nás v modlitbe naplní radosťou a táto sa prejaví navonok pri jeho príchode. Pri ktorom príchode? Hovorili sme o troch... Nuž, *pri všetkých troch*. Teraz konkrétne pri tom príchode, ktorého výročie oslávime tým, že ho prijmemo do svojho srdca. Tento príchod Krista by naše myšlienky mohol zamerať na ešte ďalší aspekt Vianoc: Boh prichádza *medzi nás*. Slová „kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam so ja medzi nimi“ (Mt 18,20) sa naplnia v osobitnej miere, keď sa na Štedrý večer zhromaždíme *v Jeho mene* okolo stromčeka a štedrovečerného stola. Tam by nás mal Kristus nájsť ako „bedlíme v modlitbách a jasáme na jeho slávu“. Darčeky pod stromčekom majú práve tento cieľ: byť sym-

bolom daru (ktorým nás Boh obdarúva vo svojom Synovi) a pros-
tiedkom vzájomnej radosti.

Zapojme svoju fantáziu do úvahy, čo by sa ešte dalo urobiť,
aby ten vianočný večer a celý vianočný čas bol takým „výbuchom
radosti“ v mojej rodine a v mojom okolí? Dá sa porozmýšľať ešte
o nejakom darčeku, ale možno i o „scenári“ Štedrého večera“
a nasledujúcich dní...

18. december

Dnešné čítania: *Jer 23,5-8; Ž 72; Mt 1,18-24.*

Keď si pozrieme dnešné liturgické texty, postrehneme, že téma, ktorá sa opakuje vo všetkých, je *vyslobodenie z hriechov*. To, čo ideme sláviť na Vianoce – narodenie Božieho Syna – sa udialo práve z tohto dôvodu. „On pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies... a stal sa človekom“ – opakujeme vo Vyznaní viery.

Zamyslime sa dnes nad touto myšlienkou.

Ako pomôcka nám môže poslúžiť aj evanjeliová zmienka o *mene*, ktoré dostane prisľúbený Mesiáš. Práve v dnešnom evanjeliu (verš 21) sa píše: „Dáš mu meno Ježiš, lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov.“ A hneď nato sa cituje proroctvo: „Hľa, Panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel, čo v preklade znamená Boh s nami“ (verš 23).

Ako je to teda s tými menami? Prečo sa spomínajú až dve mená, prečo mal Jozef dať dieťaťu iné meno než v onom proroctve a pritom sa zdá, akoby v tom nebol žiaden problém?

V židovskom národe, a vôbec v semitských krajinách, malo meno oveľa väčšiu váhu než u nás. Neplnilo len úlohu rozlišovacie, ale bolo akoby „legitimáciou“ a životným programom: hovorilo niečo o samej *podstate* toho-ktorého človeka. Na druhej strane *dať meno* znamenalo predurčiť osud človeka, ustanoviť niekoho do určitej funkcie, charakterizovať jeho vlastnosť či poslanie a podobne. Meno sa tak stávalo priam *synonymom daného* človeka. Takto možno lepšie chápať aj biblické vyjadrenia „vzývať Božie meno“, trpieť pre Kristovo meno“, „na jeho meno sa zohne každé koleno“, ale i „v mene Otca i Syna i Duchu Svätého“ a ďalšie.

V Izraeli boli rozšírené viaceré náboženské tradície: jedna z nich sa nazýva jahvistická (Boh nazýva menom *Jahve*) a druhá elohistická (Boha nazýva menom *Elohim*). Veriaci Židia dávali často svojim deťom mená, ktoré vyjadrovali ich vzťah k Bohu. A tak máme v jahvistickej tradícii mená, ktoré vznikli spojením mena Jahve a nejakého prívlastku, napr: Ozeáš (Oz=sila, Ja=Jahve), Jozafát (Jo=Jahve, Safath=súdi), Azariáš (Azar=pomáha, Ja=Jahve) a iné; v elohistickej tradícii zas napr. mená Samuel (Šem=meno, El=Elohim) a podobne. Zaujímavou môžu pôsobiť mená Eliáš a Joel, ktoré v dvoch rôznych tradíciách znamenajú to isté: Môj Boh je Jahve“, resp. „Elohim je mojím Bohom“.

Takto treba vnímať aj evanjeliový text, ktorý hovorí o „mene“, čiže poslaní, charakteristike Božieho Syna. Meno *Emanuel* (Him-manu=s nami, El=Elohim) je naplnením Izaiášovho proroctva o človekovi, ktorý bude stelesňovať Božiu prítomnosť medzi ľuďmi, a bude teda *Božím Synom* v pravom slova zmysle, nie len obrazne, ako sa toto pomenovanie v Biblii používalo často. Meno *Ježiš* (Jo=Jahve, Šua=spasí) je zasa naplnením proroctva, ktoré dostal predošlý nositeľ tohto mena a poznáme ho pod poslovenčeným menom *Jozue* v *Dt 31,7n* (porov. aj *Sir 46,1*).

V Ježišovi Kristovi sa naplňajú a spájajú obidve tieto proroctvá: *Boh je s nami, aby nás spasil*. Nie sú to teda dve mená, ale dve poslania, ktoré charakterizujú Dieťa v lone Panny Márie: *On príde medzi nás a vyslobodí nás*.

19. december

Dnešné čítania: *Sdc* 13,2-7.24-25a; *Ž* 71; *Lk* 1,5-25.

Dnes čítame, ako Boh požehnáva dieťa neplodným ženám (Samsona a sv. Jána Kristiteľa). Je zaujímavé všimnúť si, že Boh nejakým zázračným spôsobom privádza na svet tých, s ktorými má osobitné plány. Súvisí to i so židovským ponímaním „požehnanania“ a „prísľubu“, na základe ktorého Boh viedol svoj ľud k prijatiu toho, čoho všetky tieto udalosti sú len predobrazom: vtelenia svojho Syna.

Dnes by sme sa mohli zamyslieť nad tým, že Boh plní svoje príkazy napriek neplodnosti, ba zdá sa, že *práve cez ňu* ukazuje svoju moc. Prečo si Boh vyberá ženy, resp. manželské páry, u ktorých musí zasiahnuť zázrakom, aby mohli mať dieťa? Pretože chce, aby bolo *zjavné*, že to *On je za tým*.

Čo to môže znamenať?

Božie skutky nesledujú ľudskú logiku. Boh nepopiera zákony, ktoré vložil do stvorenia, ale vo výnimočných prípadoch ich úmyselne prekračuje, aby ukázal svoju zvrchovanosť nad nimi.

Aj vo svojom živote určite poznáme situácie, v ktorých sa cítime bezmocní, nechápeme, prečo sa udiali, resp. prečo sú veci také aké sú. Avšak *Boh je Pán*. On je *nad tým všetkým* a preňho nič nie je nemožné.

Vzývať Boha týmto spôsobom je vlastne opakovaním Ježišovej modlitby v Getsemani. „... no nie ako ja chcem, ale ako ty (Otče)“ (*Mt* 26,39). Takúto štruktúru by mala mať každá autentická kresťanská modlitba. Uznať, že Boh je zvrchovaný nielen v tom zmysle, že môže urobiť čokoľvek, ale aj v tom zmysle, že On vie najlepšie, čo nám treba.

20. december

Dnešné čítania: *Iz 7,10-14; Ž 24; Lk 1,26-38.*

V dnešnej antifóne (pri svätej omši sa číta ako alelujový verš) je prichádzajúci Kristus nazvaný symbolicky „kľúč Dávidov“, ktorý „otvára brány večného Kráľovstva“.

V Písme, ale najmä v cirkevnej Tradícii, sa veľmi často dáva do súvisu Adamov hriech a Kristovo vykúpenie. Čo Adam „zamkol“, prišiel Kristus „odomknúť“. Avšak Kristus prináša oveľa viac, než Adam „zobral“, takže Cirkev neváha vo veľkonočnom chválospeve tragický Adamov hriech nazvať dokonca „blaženou vinou, ktorá si zaslúžila takého vznešeného Vykupiteľa“. Mnohí cirkevní Otcovia zdôrazňujú tento nepomer medzi Adamovým hriechom, ktorého následok je strata *prvotnej* blaženosti, čiže náchylnosť na hriech, a Kristovým vykúpením, ktorého ovocím je *večná* blaženosť, čiže schopnosť vymaniť sa z tejto náchylnosti.

Tak ako Adamov hriech je „dedičný“ – vzťahuje sa na všetkých ľudí z titulu tej istej ľudskej prirodzenosti, tak aj Kristovo vykúpenie, z titulu jeho božskej prirodzenosti, na ktorej máme pre nás nepredstaviteľným spôsobom účasť (porov. *Rim 5,18*). Nevieme presne odpovedať na otázku, ako sa Adamov hriech „prenáša“ na všetkých ľudí – tento fakt jednoducho môžeme skonštatovať na sebe vo forme slabosti, krehkosti a potreby neustále zápasíť o svoje mravné dobro. Kristus však prichádza ako „kľúč“, odomyká naše „okovy“, ktoré nás akoby v určitej *závislosti* zotročujú, a nielenže dáva silu toto všetko dokázať, ale uschopňuje človeka smerovať k ešte oveľa vyšším horizontom: „otvára brány večného kráľovstva“, ktoré môže existovať a realizovať sa *v nás* a vo svete *prostredníctvom nás*.

A tak každoročné Vianoce môžu byť – okrem iného – aj veľmi hlbokou a presvedčivou obnovou *v nádeji!* Po Kristovom príchode na svet už *nič nie je nemožné*. Svätý Pavol to formuluje takto: „Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje!“ (*Flp 4,13*)

21. december

Dnešné čítania: *Pies* 2,8-14 alebo *Sof* 3,14-17; *Ž* 33; *Lk* 1,39-45.

V dnešnej antifóne sa hovorí o „Svetle“. Je to akoby prelúdium k tomu, čo budeme počuť na Vianoce (*Jn* 1,1-18). Kristus prichádza *ako svetlo* (*Jn* 1,9), teda ožiari všetko, podobne ako keď v tmavej miestnosti odrazu zasvietime poriadne silnú lampu. Vlastne nie tak, veď to by všetkých oslepilo! V skutočnosti *azda práve preto* On prichádza veľmi jemne (malé dieťa) a skromne (uložené v jasliach), podobne ako keď sa celkom pomaly rozsvetujú sviečky, ale reostatom riadené svietidlo...

Avšak keď sa rozhorí, stane sa *svetlom sveta* (*Jn* 8,12) a kto bude kráčať za ním, bude mať *svetlo života* (*tamtiež*), ba čo viac, on sám sa *stane svetlom* (*Mt* 5,14)! Kristus nás „zapaľuje“, čo sa symbolicky znázorňuje odpálením krstnej sviece každého z nás od veľkonočného paškálu. A takto zapálení sa stávame svetlom pre všetkých, aby videli naše dobré skutky a oslavovali nášho Otca, ktorý je na nebesiach (porov. *Mt* 5,16).

Stali sme sa svetlom. A svetlo sa nedáva pod mericu, ale na svietnik (porov. *Mt* 5,15)! Máme sa teda správať ako *synovia* (*dcéry*) *svetla* (*1Sol* 5,4-6; *Rim* 13,12-13; *Ef* 5,8-13; *Kol* 1, 12-13): *svietiť*, nie prskať oheň, *vyžarovať*, nie oslepovať, *ohrievať*, nie páliť.

Ako sa prejavuje naše kresťanstvo, náš *kresťanský charakter* vo vzťahu k blíznym okolo nás?

Pane, Ty buď naším svetlom a skrze nás osvieť tých, „čo sedia vo tme a v tône smrti“.

22. december

Dnešné čítania: 1Sam 1,24-28; 2,1.4-8; Lk 1,46-56.

Dnešnou témou je *Magnifikat* – ako spev Máriin a spev Cirkvi. (Nasledujúce myšlienky čiastočne preberám od P. Ranera Cantalamessu z knihy *Tajomstvo Vianoc*). Celá cirkevná tradícia aplikuje tento Máriin chválospev na Cirkev. Panna Mária je ako sólistka, ktorá predspieva prvý verš, a celý zbor sa pridá k nej... O akú Cirkev tu ide? Je to Cirkev celkom konkrétna, ty a ja, každý z nás. Podľa princípu, vysloveného cirkevnými Otcami, to, čo je v Písme povedané všeobecne o Cirkvi, to platí konkrétne aj o každej duši.

Aplikujme teda Magnifikat na seba: čo máme robiť, aby sme sa za Máriou do jej chválospevu nepridali „falošne“? Magnifikat nás učí v podstate dvom veciam: byť nadšení vzhľadom na Boha a kritickí, resp. realistickí vzhľadom na seba a druhých ľudí. Učí nás ideálu „striedmeho opojenia Ducha“: *opojenia* v prvej časti chválospevu, keď pozerá na Boha, a *striedmosti* v druhej časti, keď pozerá na svet.

V prvej časti nás Mária učí nebáť sa „vyletiť“ do Božích výšin. V tejto veci napr. svätá Terézia z Lisieux je jej vynikajúca žiačka (stojí za to všimnúť si to v jej autobiografických spisoch doslova). Cirkev (a my v nej) musí mať stále na pamäti, že jej prvý *pohyb* je smerom hore, k Bohu, že žije „v prítomnosti Božej“ ešte skôr než vo svete. Toto je podstata našej odpovede, ktorú opakujeme pri každej svätej omši: *Máme ich (srdcia) u Pána!*

V druhej časti Mária ohlasuje „zosadenie mocnárov z trónov“, a tak pripomína Cirkvi, že aj ona má *prorocké* poslanie. To nie je nejaké revolucionárstvo, ku ktorému nás vyzýva, je to ohlasovanie autentickej „radostnej zvesti“: Boh „zosadil mocnárov z trónov a povýšil ponížených“, teda *tu* už panuje nová spravodlivosť! Jej pozemské uskutočnenie je tiež cieľom ohlasovania Cirkvi, ale ono musí vyplývať z toho prvého: z Božieho daru spravodlivosti. Činnosť vychádza z ohlasovania – Boh ma obdaroval, *a preto* konám! Echo týchto slov nachádzame v posledných Kristových slovách, v tzv. misionárskom mandáte: Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Choďte *teda*, učte všetky národy...“ (Mt 28,18-20). Inými slovami Choďte..., *pretože* daná mi je všetka moc... *Toto* je ten dôvod, pre ktorý vás posielam!

Mária, Matka Pána, predobraz Cirkvi, „ťahá“ Cirkev za sebou k oslave Božej, k radosti zo spásy, dvíha ju k Bohu. A my odpove-

dáme: Áno, Matka, vebíme Pána s Tebou a za Teba, za velké veci, ktoré učinil Všemohúci v Tebe a za velké veci, které učinil a stále činí aj v nás.

23. december

Dnešné čítania: *Mal* 3,1-4.23-24; *Ž* 25; *Lk* 1,57-66.

Dnes si vypočujme rozprávku (kedysi som ju videl v animovanom spracovaní a veľmi ma oslovila). Do predvianočného zhonu sa istotne hodí trošku si oddýchnuť práve pri tomto žánri.

Kde bolo, tam bolo, žil malý chlapček. Mamička mu zomrela a býval len s oteckom v malom chudobnom domčeku. Pri domčeku bolo poličko, ktoré ich živilo. Jedinou chlapčekovou hračkou i kamarátom bol somárik, ktorého mal rád ako vlastného brata. Denne sa s ním rozprával, zbieral mu najšťavnatejšiu trávu a somárik sa mu tiež oplácal svojou láskou.

Toho roku však pole neprinieslo očakávanú úrodu, a tak otecko rozhodol, že somárika treba predať, lebo nebolo z čoho živiť ho. Chlapček veľmi zosmutnel. Nedalo sa však nič robiť. Poprosil teda otecka, aby ho sám mohol odviezť do mesta, lebo chcel somárika predať niekomu, kto ho bude mať tak rád ako on.

Vybral sa teda do mesta. Hneď pri bráne sa opýtal, či nepoznajú niekoho, komu by sa mohol hodiť jeho somárik. Poslali ho do cirkusu, ktorý práve v meste hostoval. Keď však chlapček videl, ako tam týrajú zvieratá, ušiel odtiaľ preč. Ktosi iný poradil, aby sa opýtal u majstra kožiara. Ten sa už-už chystal na somárikovu jemnú kožu, ale keď chlapček pochopil, načo by mu bol jeho somárik, znovu i so somárikom ozlomkrky ušiel. Podobne pochodil aj u majstra mäsiara. Keď slnko začalo veľmi páliť, unavený hľadaním uložil sa i so somárikom do tieňa, oprel hlavu o jeho chrbát a zaspal.

Zrazu ho však ktosi budí: „Chlapček, je pravda, že máš toho somárika na predaj?“ pýta sa ho príjemný mladý pán. Chlapček sa najprv potešil záujmu, ale potom si spomenul na doterajšie skúsenosti a pýta sa: „Pane, a budete sa oňho dobre starať? Viete, toho somárika mám veľmi rád a keby som nemusel, za nič na svete by som ho nepredal. Aj vám ho predám len ak mi sľúbite, že budete k nemu dobrý.“ „Neboj sa“, odpovedal s úsmevom pán. „Potrebujem ísť na ďalekú cestu a moja manželka práve čaká bábätko. Preto hľadám pre ňu nejakého dobrého somárika s mäkkou kožkou, aby som ju mohol na ňom odviezť...“

Chlapček privolil, potajomky zotrel slzu z oka a pobral sa domov. Keď vystupoval po návrší za mestom, zbadal na opačnom konci vychádzať z mesta toho uja. Ťahal za sebou somárika a na

ňom sedela jeho manželka. Tete sa na somárikovom mäkkom chrbte určite dobre sedelo. Hoci bola ďaleko, zdalo sa mu, že je veľmi krásna, usmieva sa a miestami pohladí somárika. „Ako dobre, že som jeho kožu tak starostlivo čistil a česal“, pomyslel si chlapček. „Teraz má teta z môjho somárika radosť!“ Na svoje prekvapenie mu už ani nebolo tak smutno za somárikom. Len hviezdy dnes večer akosi zvláštno žiarili. Vlastne, to jedna z nich...

Rozprávka sa skončila. Ale nechodme ešte spať.

Aj my máme totiž svojho „somárika“. Skúsme ho dnes pohľadať medzi darmi, ktoré sme dostali. A hlavne, *starajme sa oňho*. Nevieme veru, aké má Boh s ním plány... A neznepokojujme sa, keď si ho od nás požiada...

24. december – Štedrý deň

Dnešné čítania: 2Sam 7,1-5.8b-12.14a.16; Ž 89; Lk 1,67-79.

Neviem, či čitateľa tieto zamyslenia oslovili. Dúfam, že množstvo slov „neprekrylo“ srdce, ktoré som do nich chcel vložiť, a hlavne, že neumlčalo Ducha, ktorému som vlastne chcel len *praviť cestu*.

Ale už je to za nami. Slová sú už napísané, prečítané.

Teraz by bolo azda vhodné uvedomiť si ešte jednu vec. Keď Boh prišiel medzi nás, prvý približne rok *nepovedal ani slovo* (ako každé dieťa). A za tridsať rokov jeho života sa nám zachovala v Biblii (čiže v *Božom slove!*) len jedna jediná jeho veta, ktorú povedal. Možno z toho vyvodiť, že *nie slová* sú tie rozhodujúce, ale *láska!* Tá láska, ktorá Boha doviedla k tomu, že keď stvoril človeka, naplánoval svoje vlastné vtelenie, teda zníženie sa na úroveň tohto svojho nedokonalého tvora, a to jedine preto, aby ľudí vykúpil z hriechu, do ktorého sa zneužitím svojej vlastnej slobody dostali, a tak ich pozdvihol späť k sebe.

Boh teda od počiatku stvorenia človeka nenechal nič na náhodu a vedel, že ak ho človek má milovať, musí byť slobodný a ak bude slobodný, bude podliehať pokušeniam, takže bude potrebné prísť ho vyslobodiť. Mali by sme sa pri jasliach na chvíľu – ako On – *odmlčať* a v pravej biblickej „bázni“ s úžasom zahľadieť na dieťa, v ktorom prichádza Boh *zjaviť v plnosti* svoju lásku.

Teda TOTO je dôležité: *Božia láska*. A táto láska prichádza k nám:

- *dnes večer* v úžasnej liturgickej, a zároveň sviatostnej spomienke celej Cirkvi;
- *každý deň* v samotnom Tele Kristovom (dnes by sme to chceli osobitne prežiť v spoločenstve ostatných našich bratov a sestier);
- aby raz prišla *definitívne* „zotrieť každú slzu z našich očí“ (Zj 7,17).

Prajem všetkým zo srdca práve

Takejto lásky plné Vianoce = stretnutie s Bohom!